

Estimul

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI, CONSILIUL LOCAL ȘI CASA DE CULTURĂ I.L. CARAGIALE PLOIEȘTI

revistă de cultură

FILMAT LA PLOIEȘTI

atitudini

revistă de cultură

Publicație editată de **Primăria Municipiului Ploiești, Consiliul Local Ploiești și Casa de Cultură Ion Luca Caragiale a Municipiului Ploiești**

Directorul Casei de Cultură:
Marian Dragomir

Redactor-șef:
Dan Gulea

Colaboratori:
Ion Bogdan Lefter
Diana Rînciog
Dorin Stănescu
Haimanale Literare (Vlad Mușat & Marian Neaguțu)

Social media:
Nicolescu Cristina

Corectură:
Constanța-Ileana Gulea

Layout&DTP:
Georgiana Kelemen

Colaboratorii pot trimite textele numai în format electronic. Autorii care doresc să fie recenzați în paginile revistei sunt rugați să expedieze cărțile pe adresa redacției. (Ploiești, Piața Eroilor nr. 1A, etaj VII)
Telefon: 0244.578.148
Site: www.casadecultura.ro
Facebook: facebook.com/atitudiniploiesti
Email: atitudini@casadecultura.ro
Tipar: SC 2M Digital SRL
ISSN: 1584-0832

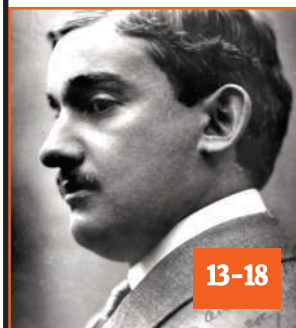
Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

3-8

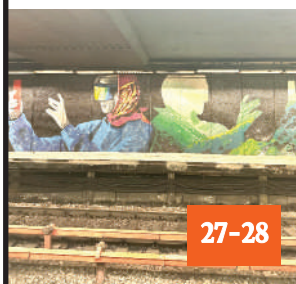
9-11

13-18

23

27-28

Argument - PAG. 1-2

Dan GULEA: *Cărțile din reviste*

Filmat la Ploiești - PAG. 3-8

Ocolul Pământului în 80 de zile (2022)/ Ca fetele (2024)/ Enescu, jupuit de viu (2024)/ Alexandra (2025)

Festivalul Nichita Stănescu - PAG.9-11

Magda CÂRNECI, laureata 2025: *Mitul lui Nichita/ Genialoidul*
Liviu Ioan STOICIU, laureatul 2024: *O stare de spirit*

Istorie locală - PAG. 12-13

Alexandru-Ionuț CRUCERU: *Schița unui proiect rutier transcarpatic din 1840*

Istorie literară - PAG. 14-18

Alexandru H. POPA: *E. Lovinescu profesor la Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești (1904 – 1906). I – Anul școlar 1904/ 1905*
Dorin STĂNESCU: *Încercările literare ale unui polițist ploieștean de altădată*

NICOLAE MANOLESCU – autografe primite - PAG. 19

Ștefan Aug. DOINAȘ

Cronica - PAG. 20

Marius NICA: *Despre durere și alte nimicuri*

Proză ultrascurtă - PAG. 21-22

Vlad MUȘAT

Poezie - PAG. 23

Mihai VASILESCU

Știri și comunicate - PAG. 24

Orașul și prietenii/ In memoriam Adrian Costache

Repere francofone - PAG. 25-26

Diana RÎNCIOG: *Tradiții pascale în Franța*

Caleidoscop urban - PAG. 27-28

ILIESCU Oana Nicoleta: *Street Art – limbaj*

SCANEAZĂ
CODUL QR

Cărțile din reviste

raport de etapă – un an din viața unei reviste: al patrulea

Dan Gulea

Un an este o unitate de măsură mai degrabă mică pentru viața unei reviste care a intrat în al treilea deceniu de existență și care a avut, de-a lungul timpului, diferite orientări, de la impresionism la conservatorism, de la extrem-localism la deschideri de universitate populară, uneori cu apariție neregulată sau, din contră, cu suplimente ce excludeau aria de preocupări fundamental literare, așa cum au fost trasate de la început de fondatorul Ion Stratan¹.

Inerent fideli poeziei, i-am acordat o atenție considerabilă, pornind întotdeauna de la criteriul valoric, într-o vreme în care, la nivel (pseudo)academic, prevalează alte criterii, în general numite cantitative – într-o vreme în care cărțile mai degrabă se numără decât se citesc – *distant reading*-ul de astăzi nefiind complet lipsit de această semnificație anume.

Lăsând însă de o parte filozofia pe care o etalează înțelepții lui Swift, care își propun să vorbească doar prin obiecte, fără a mai verbaliza, fără a mai pronunța cuvinte, și mergând astfel încărcați cu cele mai bizare lucruri în bocceaua lor de emoticoane, remarc că *ATITUDINILE* sunt un teren de experimentare și de verificare a textului, în general vorbind. O tendință care s-a manifestat în anii anteriori în poezie, pentru că în paginile revistei au apărut poeme care au făcut ulterior parte din volume de poezie de Șerban Foarță, Liviu Ioan Stoiciu, Călin Vlasie, Traian Ștef, Mihók Tamás.

Dar, în ultima vreme, altele au fost volumele „verificate” inițial în paginile acestei reviste. Au fost rubrici care au devenit cărți, așa cum o demonstrează „Note de toponimie” a reputatului lingvist Emil Ionescu; lăsând pentru un moment cercetările de tip chomskyan, „Notele...” au fost integrate în cartea de etimologie *Nume de locuri și de persoane pe cursul superior al Teleajenului. Măneciu și împrejurimile* (București, 2024).

Tot aici, la texte care au devenit cărți, se cuvine să menționez fragmentul din introducerea Simonei Popescu la ediția *Opera poetică* de Andrei Bodiu (Editura Rocart, 2024), cuvântul explicativ al lui Al. Cistelean la romanul *Fading* al poetului Călin Vlasie, în curs de apariție la Editura Rocart sau studiile Mihaelei Gheorghe, parte din *Citori și lecturi. Cercetări comparatiste* (editat de Elena Ionescu și Ruxandra Iordache la Editura Universității din

București, în curs de apariție).

Revista este un loc de experimentare-verificare a unor texte și idei. Ar putea să intre aici și fragmentele de studiu introductiv ale suprasemnăturii la ediția de *Traduceri* făcute de Caragiale (în curs de apariție la Editura Cartea Românească).

În acest sens, ceea ce deosebește acest al patrulea an față de ceilalți este apariția unui prim volum sub egida revistei – *Dialogurile ATITUDINI*, ce cumulează discuții cu personalități diferite, purtate sau publicate între 2021-2024 în paginile revistei – mai precis, de la începutul acestei noi serii a revistei; doar din 2024 au intrat în volum dialogurile cu reputatul specialist în literatură clasică și stilistică Toma Pavel, format la școala lui Tudor Vianu, regizorul emblematic pentru Ploiești, Lucian Sabados, cel care a (re)înființat festivalul de jazz și pe cel de teatru (din păcate, acesta din urmă având cea mai recentă ediție acum doi ani), precum și dialogul cu poeta și scriitoarea Simona Popescu, autoarea *Exuviilor* fiind poate cea mai autorizată voce în discuția contemporană despre suprarealism.

Din partea umbrelor, ne-a întristat pierderea lui Constantin Abăluță, colaboratorul nostru permanent, prezent număr de număr, începând cu sfârșitul lui 2021; în *ATITUDINI*, poetul aflat în umbra mainstreamului șaizecist a semnat în primul rând proze (concretizate, pentru a ilustra această dimensiune experimentatoare a revistei, în care se verifică texte, în romanul *Grafferul din Suedia*), dar și poeme și acuarele sau desene, memorialistică. Un an nedrept cu prietenii *ATITUDINILOR*, care a adus și recenta stingere a lui Radu Țuculescu, un mare prozator, autor de teatru, muzician, realizator de filme documentare, un autor care ne-a dat capitole din ceea ce va fi *Crima de pe podul Garibaldi*, al doilea roman al trilogiei detectivului Martin Breda, dar și din *Gudrun*, al treilea din această trilogie și, vai!, ultimul, apărut cu câteva săptămâni înainte de plecarea prozatorului.

În privința componenței redacției, anul scurs consemnează, în august 2024, prima apariție în revistă a actualilor noștri colaboratori permanenți, grupul ploieștean „Haimanale Literare”, alcătuit din poeții și prozatorii Marian Neguțu și Vlad Mușat, care au realizat interviuri, cronici de teatru sau au semnat poezii sau proze.

Alte evenimente și apariții tind să își găsească locul în viitoare cărți. Dacă discuția de pe scena Filarmonicii dintre

Mircea Cărtărescu și Ioan-Mihai Cochinescu, din anul 2023, a intrat în *Dialogurile ATITUDINI*, probabil că și cea de-a doua întâlnire în ambitusul ploieștean a celor doi scriitori își va găsi locul într-un volum, poate tot sub egida Casei de Cultură „I.L. Caragiale”; în numărul din aprilie 2025 am reprodus recenta discuție, prilejuită de lecturile publice ale celor doi, înregistrându-se un fenomen rarism pentru scena locală – lectura publică. Visez la evenimente (ploieștene) de lectură, cu câte unul sau doi invitați, tihnite, cu întrebări din public pentru autori, visez la lecturi publice, cu voce tare așadar, din cartea preferată, a personalităților noastre publice la modul general – nu doar ale scriitorilor propriu-zisi.

Sigur că o zonă foarte lesne prezumabilă să intre în paginile unei cărți este cea memorialistică, bogat reprezentată în cel mai recent an din *ATITUDINI*; aici pot intra amintirile lui Horia Gârbea, Călin Vlasie, Ion Bogdan Lefter, ale Dumitriței Stoica, răspunsurile la anchete semnate de Romulus Brâncoveanu, Virgil Ștefan Nițulescu, Magda Răduță, Dorica Boltașu, Florina Pîrjol, Răzvan Țupa, Mircea Moț, Luminița Medeșan.

Dar și alte numere de revistă arată astfel de construcții care se pot desfășura în volume, precum cercetările de istorie literară semnate de Alexandru H. Popa, precum numărul din noiembrie 2024, despre presa culturală ploieșteană și prahoveană, începând cu primii ani de după Primul Război Mondial, cu accent special pe *Flamura Prahovei*, cotidianul (apoi săptămânalul) emblematic din a doua jumătate a secolului trecut. Tot aici pot intra „Prahografii” sau „Pluviografii”, rubrici susținute, intermitent, de Alexandru-Ionuț Cruceru și de Dorin Stănescu, pe subiecte de istorie locală, dar și „Repere francofone” de Diana Rînciog. Rămâne, evident, la latitudinea autorilor când și cum vor formula aceste pagini de cercetare sau de eseistică în volume distincte.

Pe de altă parte, comentariul de întâmpinare sau cronică literară au fost din ce în ce mai vizibile în paginile ultimului an, pe de o parte prin „Argumentul” care deschide în fiecare număr revista, pe altă parte prin rubrici precum „Cărți aproape noi” de Magda Răduță, prin cronici de felul celor semnate, în diferite numere, de Romulus Brâncoveanu, Dorin Stănescu, Diana Rînciog, Vlad Mușat, Marian Neaguțu.

Complexa relație dintre cărți și reviste este ilustrată și de reluarea unor texte publicate deja în cărți – uneori cu mici diferențe contextuale sau situaționale, așa cum se întâmplă cu poemele lui Șerban Foarță în numărul din

septembrie 2024, așa cum se întâmplă cu poemul dedicat lui Nichita Stănescu de Magda Cârnelci, în numărul de față al revistei.

Alte tipuri de dialog sunt exprimate de o rubrică de felul „Nicolae Manolescu – autografe primite”, bazată pe fondul patrimonial al Bibliotecii Centrale Universitare din București; simpla dedicație are un ecou mult mai mare în cazul unui critic, care va fi scris despre acele cărți sau acei autori – și mai ales în cazul autorului *Istoriei critice a literaturii române*; rubrica este un bun prilej de a pune în paralel două tipuri de scriitură: cea intimă, așa cum este o dedicație, dar articulată profesional, nefiind vorba de o intimitate așa-zicând gratuită – respectiv cea avizată, din cartea de critică; palierul pe care se întâlnesc: istoria literară, firește.

Pentru o cronică politică a acestor ani și de tipare de mentalitate, la un moment dat se pot aduna toate „Acele” lui Ion Bogdan Lefter, texte care au precizia unei pagini ce „fixează” abateri și chiar și abnormalități, după cum declara autorul în textul-„pilot” (adică de început, dacă am prelua termenul din limbajul televizionistic, caracteristic serialelor) al acestei rubrici; un contrapunct necesar, aceste „ace”, ale observațiilor culturale și literare pe care le întreprind ceilalți autori ai *ATITUDINILOR*, de la altitudini diferite.

Un rol important jucându-l, într-o revistă, imaginea, i-a revenit marelui artist fotograf Florin Andreescu rolul de a realiza ilustrații pentru coperte și, adesea, pentru interior, pe o anumită temă; am avut astfel cele mai bune fotografii din punct de vedere istoric (instantaneu al regelui Mihai la Putna, la primul Paște petrecut din nou în țară, 1992; redacția și viața ziarului *Cotidianul*, 1991-1993; aspecte ale revoluției din 1989 la Ploiești; fotografii la spectacole realizate în anii 1980 de Dragoș Galgoțiu la Teatrul din Ploiești) – dar și artistic, pe teme contemporane, precum exotismul (imagini din Myanmar, Cambodgia, Mongolia ș.a.) sau Occidentul (embleme pariziene, locuri americane). Sunt convins că aceste imagini pot oricând să își găsească locul în albume tematice sau istorice, așadar că imaginea se poate face și chiar și este, la un moment dat, text.

Revista *ATITUDINI* este astfel un loc al întâlnirilor diverse, al explorărilor care merg dincolo de realitatea culturală imediată (pe care o poate observa, cu admirabilă abnegație, orice activist în domeniu) și de rolul intrinsec de reflectare a acestei realități de expresie locală. Cărțile care au ieșit din revistă, care vor ieși și care ar putea ieși constituie un punct de plecare al unei bibliografii esențiale pentru orice publicație culturală.

Note:

¹ Pentru linia actuală a revistei, un cuvânt de mulțumire se cuvine adresat lui Marian Dragomir, directorul Casei de Cultură, care a făcut posibilă existența acestui Text și a unor cărți care își au punctul de plecare aici, în revistă.

TURNAT LA PLOIEȘTI (II)

Dacă în numărul precedent al revistei noastre dedicat filmului „turnat la Ploiești”, din septembrie 2023, încheiam prezentarea peliculelor turnate aici cu **Ocolul Pământului în 80 de zile**, serialul BBC din 2021 (2 sezoane, 8x2 episoade), anii 2024-2025 aduc lansarea altor filme turnate integral sau parțial în Ploiești.

Firește, nu a fost întregul serial realizat după romanul lui Jules Verne turnat la Ploiești, dar unele cadre pot fi cu ușurință recunoscute, în special cele din Palatul Culturii (sala Coloanelor) – dar și din exterior, loc care a întruchipat Gara de Est din Paris/ respectiv New York. Din elementele de butaforie utilizate în film au mai rămas și mai pot fi văzute și acum un orologiu și o casă de bilete (cu inscripția „Tickets”).

Ocolul Pământului în 80 de zile (Around the World in 80 Days) a fost filmat în Africa de Sud, Italia, România, Belgia, și a fost laureat Digital Creation Genie Award, având de asemenea nominalizări BAFTA sau la alte premii. În rolul lui Phileas Fogg a jucat actorul scoțian David Tennant, iar Ibrahim Koma a fost Passepartout. Dintre actorii români, pot fi amintiți, de exemplu, Alexandru Bindea (mecanic de locomotivă) sau Bogdan Farcaș (barman).

Film

NR. 49 (218) - MAI 2025

Ca fetele (2024)

Regie: Camelia Popa

Distribuție: Maia Morgenstern, Adriana Trandafir, Aura Călărașu, Cătălin Cățoiu, Marian Râlea, Mircea Andreescu, Alina Eremia, Ilie Gâlea, Adi Gheo, Emil Rengle

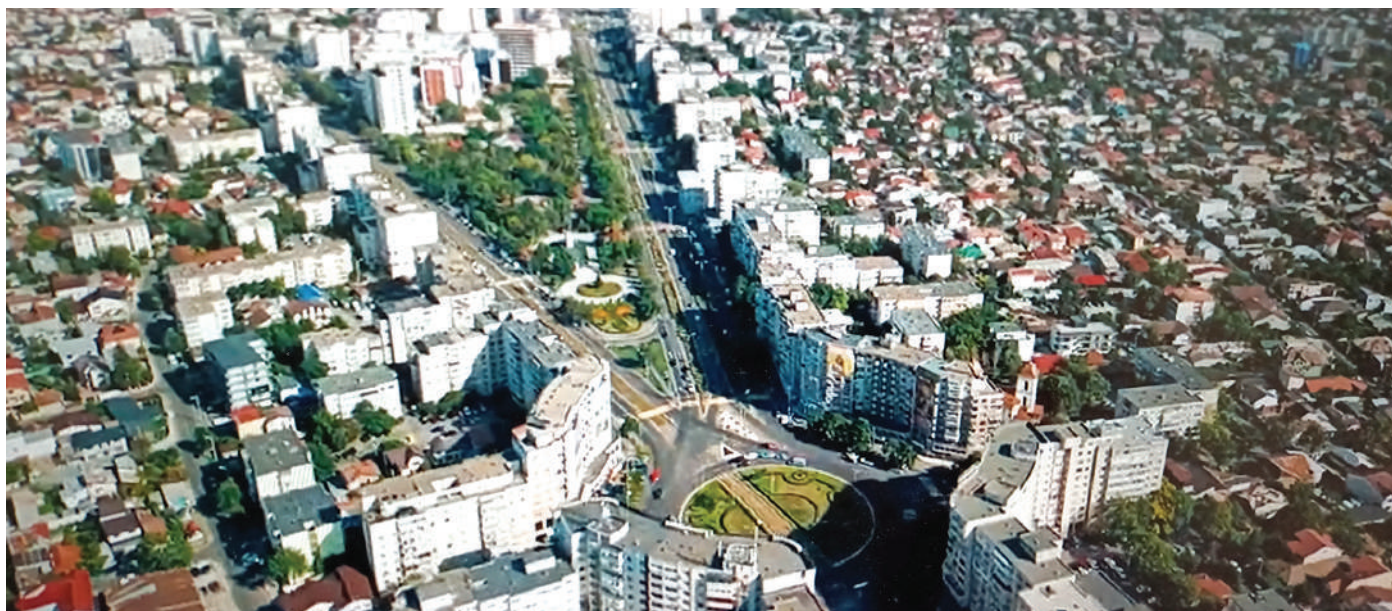
Scenariu: Lia Bugnar

Ca fetele este un film turnat integral la Ploiești – putând fi recunoscute diferite locații, în „variante” lor de vară toridă, precum Poșta centrală, ansamblul de locuințe MRS Residence, Blues Café de la Hotel Central, aspecte din bulevardele centrale, cu pulsul străzii și coloritul estival specific.

Intriga o are în centru pe Silvia (Maia Morgenstern) care descoperă că soțul său, recent stins din viață, avea de mai mult timp o legătură în afara căsătoriei. Împreună cu prietenele ei middle-class, Cela (Adriana Trandafir) și Rozana (Aura Călărașu), Silvia încearcă să depășească această criză profundă.

Comedia dulce-amară include și mai multe elemente de tip woke, ilustrate de generația tinerilor, ce dau un vibe special diversității și afirmării identității, come-out-uri greu de imaginat într-o societate conservatoare precum cea locală – sau autohtonă. Personal, am mari semne de întrebare că se poate afirma identitatea sexuală diferită în cafenele sau spații publice (precum cele din film), în România de astăzi, pentru că reacțiile mentalităților în curs pot fi adesea ultragiante.

„Ca fetele”. Orașul văzut de sus – Calea Oilor și Calea Câmpinii se intersectează în Piața Mihai Viteazul

Sala Coloanelor în filmul „Ca fetele”. În plan îndepărtat, casa de bilete din „Ocolul Pământului...”

Unul dintre personajele din filmul „Ca fetele” trece pe lângă butaforia rămasă din „Ocolul Pământului în 80 de zile”, în Sala Coloanelor

Enescu jupuit de viu (2024)

Regia și scenariul: Toma Enache

Distribuție: Mircea Dragoman, Theodora Sandu, Cezara Dafinescu, Kira Hagi, Cristian Șofron, Adrian Titieni, Manuela Hărăbor, Pavel Ulici, Toma Enache

Enescu jupuit de film

Marian Neguțu

Am văzut *Enescu, jupuit de viu* în în avanpremieră, la Filarmonica Ploiești. Ulterior a mai rulat o dată, la Teatrul „Toma Caragiu”. Filmul nu a intrat în cinematografe, ci a fost proiectat în toată țara la filarmonici sau teatre. Evenimentele au fost promovate ca „proiecții de gală”. În București, filmul a fost proiectat chiar la Ateneul Român. Promovat ca primul film artistic dedicat lui George Enescu, mă așteptam să văd o producție care onorează memoria marelui compozitor. Filmul regizat de Toma Enache a fost însă o mare dezamăgire.

Încep totuși cu lucrurile care leagă acest film de Ploiești. În primul rând, rolul Mariei

Cantacuzino este jucat de Theodora Sandu, actriță la Teatrul „Toma Caragiu” Ploiești, cunoscută publicului ploieștean din mai multe spectacole, precum *A douăsprezecea noapte*, *Cântăreața cheală* sau *Avarul*.

Filmările pentru *Enescu, jupuit de viu* s-au realizat și la Ploiești, mai exact la Palatul Culturii și la Muzeul de Artă. Recunoaștem în film exteriorul Palatului (fațada principală), pe post de gara din Sinaia, dar și holul Muzeului, în scene de interior luxos. Tema este povestea de dragoste dintre marele compozitor (interpretat de Mircea Dragoman) și Maria Cantacuzino sau Maruca (Theodora Sandu), din ale cărei memorii pare inspirat, în mare parte, scenariul. Urmărim tot parcursul relației lor, de la momentul în care s-au cunoscut până la moartea lui Enescu. Însă scenariul este plin de clișee și lipsit de profunzime, personajele sunt construite superficial, iar regia este mediocră.

Mi se pare genial că este promovat pe net cu mențiunea „film realizat fără niciun ban de la stat!” Ce bine!

Alexandra (2025)

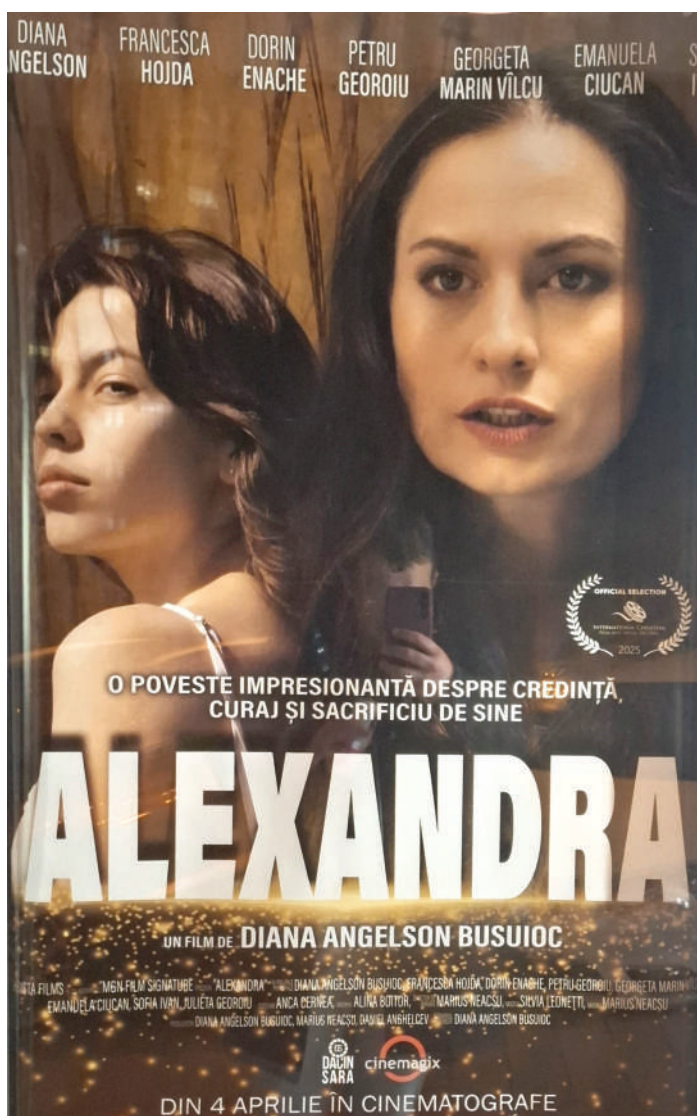
Regie: Diana Angelson Busuioc

Distribuție: Diana Angelson, Francesca Hodda, Dorin Enache, Petru Georoiu, Georgeta Marin Vîlcu, Emanuela Ciucan, Sofia Ivan, Julieta Georoiu

Film aflat în selecția oficială a International Christian Film & Music Festival, Orlando, Florida, 2025

Inspirat din tragicele evenimente ale „cazului Caracal” din 2019, când o tânără fată a fost sechestrată și ucisă cu bestialitate de cel ce se va dovedi un criminal în serie, filmul are un evident mesaj de tip religios, neoprotestant, unde cel mai important fapt este relația cu divinitatea și nu neapărat reconstituirea cu fidelitate a cazului. Turnat în diferite locuri din Ploiești, utilizând actori profesioniști și neprofesioniști, unii aflați la prima apariție într-un film de lung metraj, filmul este, într-un fel, o producție „ploieșteană”, prin cei implicați în realizare sa, prin locurile alese: studioul local de știri Ploiești TV (pentru a întruchipa platoul generic de televiziune unde s-a dezbătut acest trist caz), scările de la Palatul Culturii, holul Colegiului Național „Mihai Viteazul” (locație pentru Ministerul de Interne din film).

Absolventă a Colegiului „Mihai Viteazul”, regizoarea și actrița principală a filmului, Diana Angelson Busuioc, a declarat la premiera filmului: „dacă în fiecare din noi se trezește acea lumină care să ne apropie de Dumnezeu și care se numește compasiune pentru celălalt, poate mai avem o șansă [...] Filmul acesta nu e o întâmplare. Eu știu că Dumnezeu a fost cu noi tot timpul [...] Am filmat întregul film în România, în trei săptămâni, fără pauză, de la 5 dimineața la 1-2 noaptea [...] O să lăsăm ceva în urma noastră, pentru toți copiii, părinții care se vor uita filmul acesta”.

Mitul lui Nichita

Magda Cârneci

Acordarea marelui premiu, care mă onorează, la festivalul internațional de poezie „Nichita Stănescu” de anul acesta m-a făcut să mă aplec din nou peste opera unui mare poet care a marcat anii 1960-70 ai literaturii române. Recitindu-i volumele celebre – *Necuvintele*, *11 Elegii*, *Epica Magna*, *Operele imperfecte* etc – am reintrat în magia unui univers poetic foarte personal, foarte special, marcat de o imaginație verbală debordantă, în care cuvintele și-au găsit o nouă libertate de asociere, în care izbucnesc metafore surprinzătoare și uneori încifrate, și în care înfloresc din plin o logică non-lineară a gândirii și a simțirii până dincolo de realitatea imediată. De aceea, nu întâmplător poezia lui Nichita Stănescu a fost o emblemă a modernismului literar românesc, reînnoit după epoca realismului socialist cu o strălucire debordantă, care a făcut din creația sa un

model pentru mulții emuli, imitatori, epigoni...

Dar Nichita a reprezentat de aceea și un mit, a fost încarnarea pentru marele public a imaginii Poetului cu majusculă. Și prin făptura sa fizică, și prin psihismul său ingenuu, aproape angelic, și prin existența boemă, și prin felul în care își crea sau improviza spontan poemele în cele mai diverse și non-conformiste circumstanțe, Nichita devenit o legendă vie pentru mii de cititori. Așa cum oamenii religioși doresc să atingă un sfânt și să se bucure de efluviiile lui spirituale, tot așa oamenii culturali dar mai ales poeții au văzut în Nichita un fel de „sfânt poetic” pe care au dorit să-l cunoască și să-l atingă.

Prin această faimă, Nichita a făcut pentru poezie mai mult decât oricare alt poet român modernist. Chiar dacă poezia lui va cunoaște poate momente de uitare sau de ieșire din trendul cultural, cum se întâmplă cu toți poeții, mitul lui va rămâne multă vreme activ și ne va da din când

În centru, laureata Festivalului din 2025, poeta Magda Cârneci

De la stânga la dreapta: traducătoarea din greacă Angela Bratsou, Constantin Stere de la Direcția de Cultură Prahova, poetul grec Antonis Skiathas, poetul Nicolae Băciut

în când, când îl vom activa, gustul unui personaj unic.

Aparțin unei generații – cea optzecistă – care nu l-a avut pe Nichita drept model literar. Practicând poetici legate de concretul imediat, de viața urbană modernă, de influențele culturale americane, optzeciștii s-au distanțat de lumea aeriană, metaforică, ruptă de banalitatea vieții cotidiane a poeziei lui Nichita. În ce mă privește, după primul volum *Hipermateria* din 1980, care era un fel de volum-manifest al generației mele, m-am reorientat spre o poetică a căutării spirituale, care a găsit în poezia lui Nichita sâmburi de transcendență cu care a rezonat.

Am să închei aceste câteva rânduri care rezumă ce am spus mai detaliat în momentul decernării marelui premiu, printr-un poem din volumul *Hipermateria*, dedicat chiar lui Nichita:

Genialoidul

*lui Nichita Stănescu*¹

La vale, la vale,
odată cu prăvălirile gigantice de meteori gânditori
în timpul rafinatelor războaie mentale al tuturor
recordurilor supra, extra, hiper umane, când totul
se poate
înainte! în sus! tot mai sus!

El spunea:

Vai de mine, steaua Canopus! Alfa și Omega!

Elegia a noua!

dragii mei, iubii mei, ne-oamenii mei, nu mă lăsați!

Ah, structura cristalină a lumii! a venit îngerul și mi-a spus!

Oul generic! Heraclit! Heraclit!

(mamă, pentru care motiv m-ai născut?)

Mai multă dragoste, fraților!

se auzea lupta bărbatului cu femeia, lupta fiilor
cu părinții, luptele intestinale, da contra nu, nu contra da
trecutul devorînd prezentul, prezentul devorînd
viitorul, lupta porumbelului cu pacea, și lupta statuii
libertății cu libertatea se auzea.

Mai multă subtilitate în lume!

scrișnetul dinților celor ce nu știu să vorbească
celor ce nu au ce spune, celor cu gura
în botniță, mușilor, idioților, nenăscuților
în uruitul mecanismelor de arat, de tăiat, de
civilizat, un discurs pro-contra realului

Mai multă tăcere, mai mult transcendent!

dragii mei, iubii mei, de la tomberoane și măhuri
omul e bun, e genial, e perfect
dați-i o șansă, dați-vă vouă o șansă
(dați-mi totuși o cană de vodcă)

Steaua Canopus! Alfa și Omega! Elegia a noua!
Oul generic! Heraclit! Heraclit!

(Pentru conformitate:

S-a descoperit în câmpul de atracție al soarelui o stea
pustie, străinade sistemul nostru solar. Strălucește de în-
tuneric. Se spune că acolo trăiesc demonii, îngerii, spiridu-
șii, cifrele, literele, ideile și toatecelelalte ființe fictive fără
de care nu se poate trăi. Ea totuși există.)

¹ Din volumul *Hipermateria*, 1980.

„NICHITA STĂNESCU”

Vă rugăm să ne spuneți, în calitate de laureat al premiului „Nichita Stănescu”, ce înseamnă pentru Dvs. premiul acesta, pe de o parte, și, pe de alta, ce loc are poetul necuvintelor într-o lume precum cea de astăzi, în care pare că sunt din ce în ce mai multe cuvinte: scrise, nescrise, vorbite sau doar circumscrise de ecranele noastre cele de toate zilele. Mă gândesc la termenul de „lume” în sensul de actualitate poetico(-politică...), firește, dar și de generație, cu scopul, în al treilea rând, și poate nu chiar în ultimul, de a afla locul pe care optzecismul îl rezervă lui Nichita Stănescu (generației sale).

Am adresat laureaților premiului „Nichita Stănescu” o serie de întrebări despre acest premiu; pe măsură ce vom primi răspunsurile, le vom publica în revistă. În acest număr, Liviu Ioan Stoiciu, laureatul din 2024.

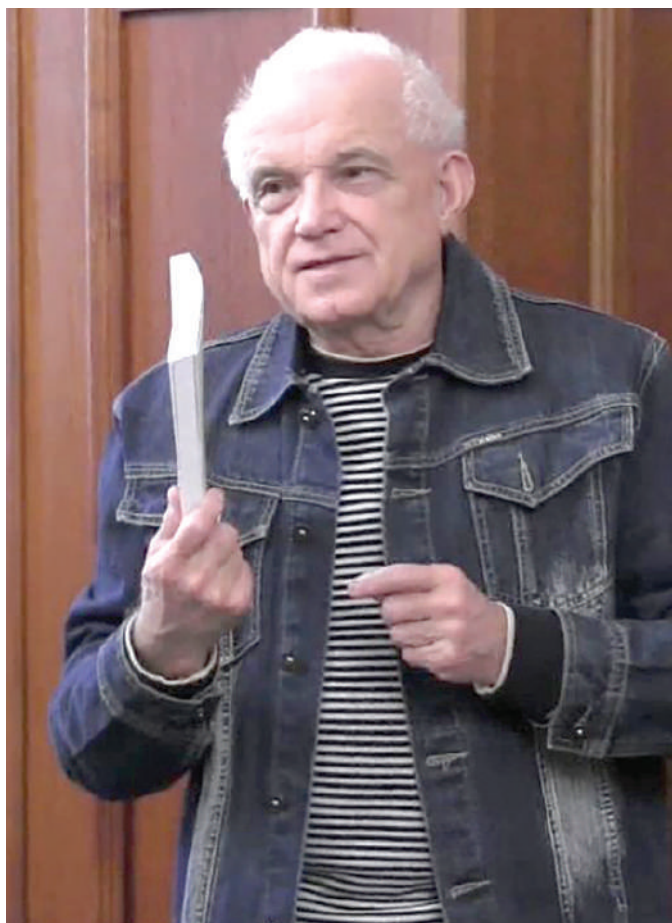
O stare de spirit

Liviu Ioan Stoiciu

Marele Premiu „Nichita Stănescu” pentru Poezie, acordat anual la Ploiești de la prima ediție de către criticul academician Eugen Simion (președinte de juriu) până la dispariția sa, are norocul să fie pus sub egida Academiei Române. Înțeleg că a ajuns în 31 martie 2025 la a 37-a ediție (în cadrul unui festival internațional, care acordă, separat, și un premiu pentru „opera omnia”). Nu știu să existe alt premiu „patronat” de Academia Română (las la o parte premiile anuale ale Academiei Române). Motiv să rămână credibil, un premiu care contează (lista laureaților, până una, alta, confirmă valoarea lui morală). Așa cum contează, în primul rând, pentru poeți, premiile anuale acordate de Uniunea Scriitorilor sau acordate sub egida Uniunii Scriitorilor, gen premiile naționale Eminescu, Blaga, Arghezi (mai puțin cele acordate de filialele Uniunii Scriitorilor) – fiind jurizate de critici importanți.

Eu am primit Marele Premiu Nichita Stănescu”... prea târziu, la 73 de ani, în 2023 (după dispariția lui Eugen Simion, care ținea cont că i-am tot reproșat public „apolitismul” postcomunist și refuzul de a revizui și etic, nu numai estetic, literatura română de până la Revoluție; chiar dacă la primele mele cărți am fost lăudat, critic, de domnia sa; eram trecut, eronat, după Revoluție, în tabăra lui Nicolae Manolescu; altfel, eu i-am admirat pe amândoi, și pe Eugen Simion și pe N. Manolescu, mari critici). Sigur, niciodată nu e... prea târziu, dar sunt convins că altfel m-aș fi bucurat dacă aș fi fost premiat în tinerețe (pentru mine premiile sunt un semn de încurajare să continui, o dată validat, toată viața având îndoieli că scriu „cum și cât trebuie”; nici azi nu știu dacă nu merită să nu scriu).

În privința marelui poet Nichita Stănescu – în prima tinerețe am trecut și eu prin „furcile” versurilor lui. M-am recunoscut în modul său de a scrie spontan (sau cel puțin așa lăsa impresia, o dată ce dicta „la moment” poeme), în orice caz. El declara că poezia e o *stare de spirit*. Inclusiv versurile lui de ocazie pentru mine sunt de reținut, ele se

exprimă așa cum ne e sufletul, cu scăderi, cu plusuri. Eu scriu spontan, nu „elaborat” (scriu „exerciții”, pe care le recitesc după ani de zile; dacă mi se par atunci a fi valabile, le „exploatez”, le public, dacă nu, le arunc), nu mă interesează dacă ratez la masa de scris. Pentru optzeciști, nu știu – unii din cei ce l-au frecventat acasă, „cenacliști de Luni”, i-au urmat cursul liric (un Ion Stratan, un Traian T. Coșovei, de exemplu, până să-și găsească fiecare propriul „timbru”). Important e că Nichita Stănescu a fost pentru optzeciști un reper post-avangardist de onoare (ceea ce nu e valabil și pentru noii veniți în poezie, de la douămiiști încoace).

7 aprilie 2025. BV

Schița unui proiect rutier transcarpatic din 1840

Alexandru-Ionuț CRUCERU

Pentru nimeni nu constituie o noutate că Arhivele Naționale ale Ungariei cuprind o sumedenie de documente istorice și cartografice privitoare la țara noastră, și mai cu seamă, asupra Transilvaniei și zonelor de contact cu celelalte provincii românești. Descoperirea întâmplătoare a unei schițe de proiect rutier, care viza modernizarea drumurilor transcarpatice de pe Valea Prahovei și cea a Teleajenului, ne-a oferit un bun prilej să facem noi observații pe marginea subiectului, în completarea materialului publicat în revista *Atitudini*, nr. 40 (209), serie nouă, august 2024. Documentul cartografic este înregistrat sub titlul *Brassóból kiinduló, az országhatáron átvezető utak térképe* [Harta drumurilor care trec granița dinspre Brașov] și datează din 1840. El reflectă, în consecință, situația din timpul domniei lui Alexandru Dimitrie Ghica (1834-1842), când s-a încercat continuarea reformelor inițiate cu puțină vreme în urmă, prin dispozițiile Regulamentului Organic. Per ansamblu, schița are un caracter minimalist, furnizând doar informațiile de strictă necesitate pentru orientare și scopul urmărit, respectiv: orașele de referință (punctele vama și alte câteva popasuri încadrate între Ploiești și Brașov), drumurile vechi (în tuș negru) și tronsoanele proiectate (în tuș roșu), numele râurilor, ale unor munți reprezentativi și traseul sinuos urmat de granița celor două state. Cât privește relieful montan, acesta este reprezentat sumar, întrebunțând tehnica hașurilor, după modelul hărților austriece la modă în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Chiar dacă nu dispune de legendă, harta cuprinde suficiente elemente ca să poată fi interpretată fără dificultate. Prima variantă de a ajunge din Ploiești la Brașov, așadar, era oferită de drumul ce însoțea „apa Prahovi”, pe al cărui traseu figurează următoarele așezări: Câmpina („Kempina”), Comarnic (semnalat doar prin simbol grafic) și Timișu de Sus („Timische”). Semnificativ este că din amonte de Comarnic până în apropierea graniței este redat cu linie punctată un traseu alternativ, ca parte a proiectului de modernizare. Acest lucru este valabil și pentru sectorul cuprins între granița țării și vama Timișului. A doua posibilitate de a ajunge la Brașov, potrivit schiței amintite, era pe Valea Teleajenului, unde călătorul avea obțiunea să aleagă între două rute, în funcție de preferință și de natura călătoriei sale (comercială, de tranzit, pastorală etc). Prima variantă, recomandată în aceeași măsură în

cazul transportului bunurilor de negoț cât și pentru călătorii cu „teșcherea” (permis de călătorie/pașaport) asupra lor, pornea din Vălenii de Munte, trecea prin apropiere de schitul Cheia („Keia”) și după ce înfrunta clinele abrupte ale munților Balaban („Valavan”) și Bratocea, răspundea în Transilvania, la vama Șanțul Vechi („Schanstou”), pentru a ajunge peste puțină vreme în Brașov. Drumul fusese modernizat îndeosebi la insistențele ocârmuitorului județului Saac și ale negustorilor brașoveni, îngrijorați de pierderile de vieți omenești și materiale de pe tronsonul Balaban-Bratocea (L. Iancovici, 1976). Pe lângă amintitele motive oferite de cei aflați mereu în tranzit, petițiile adresate domnitorului în 1838 subliniau faptul că acest drum era cel mai important dintre cele ce legau Țara Românească de Brașov. După străruințele celor menționați și o îndelungă chibzuială, domnitorul fusese înduplecat, aprobând în cele din urmă planurile trebuincioase pentru îmbunătățirea drumului Brașovului, pe sectorul anevoios dintre Cheia și Șanțul Vechi. Lucrările de modernizare la acest drum, încredințate „calfei ingineresti Wilhelm Loriseca” și arhitectului Hariton, au durat din toamna anului 1839 până la începutul lui iulie 1840 implicând, dincolo de costurile substanțiale (253.090 lei, potrivit dezivului lui Loriseca) și nivelarea porțiunilor accidentate, operațiuni destul de solicitante pentru acea vreme, precum: 1) lărgirea drumului până la obținerea unei lățimi de aproximativ 15 stânjeni; 2) tăierea copacilor în toate locurile unde era trebuință de acest lucru; 3) spargerea blocurilor de piatră cu praf de pușcă pe o lungime de 112 stânjeni, în zona montană; 4) executarea caldarâmului din resturile de piatră obținute în etapa anterioară; 5) Construirea unor parapete rezistenți pe latura

drumului dinspre prăpastie; 6) Construirea a cinci poduri care să corespundă cerințelor ingineresti (L. Iancovici, 1976). Așadar, lungimea totală a drumului modernizat între Cheia și Șanțu Vechi a fost în final de aproximativ 13.084 stânjani, la care se adaugă cei 35 de stânjani aferenți produsilor. De vreme ce acest tronson de drum figurează pe schița din Arhivele Statului din Budapesta ca fiind disponibil pentru călători, se înțelege că va fi existat un al doilea proiect de dezvoltare a infrastructurii din regiune, conceput după iulie 1840. Se pare că domnitorul a mai avut în vedere deschiderea căii forestiere care se desprindea către răsărit din jos de Cheia, din cel modernizat, prin Valea Stânelor („Valastenilor”) pasul Tătarului – valea Fetii - Vama Buzăului („Bouseou”). De la Vama Buzăului, acest drum (marcat cu linie roșie continuă) urma să fie continuat printr-un nou tronson, mai scurt și eficient, indicat pe plan cu linie roșie punctată și intitulat „Nouvelle route projetée”, care ieșea în apropiere de Șanțu Vechi. Aceasta era o alternativă la drumul vechi, marcat și el pe schiță („Route ancienne”), care ocolea mulți kilometri din Vama Buzăului până la Brașov. În sfârșit, a doua variantă disponibilă pentru călători din Vălenii de Munte spre Brașov și invers, era drumul de pe Valea Drajei, prin Slon („Saloni”) și Vârful lui Crai, utilizat încă din epoca romană. Deși începuse să cadă în desuetudine, acest drum de culme nu era încă abandonat în totalitate. Împrejurările ocazionate de modernizarea drumului prin pasul Bratocea condamnase însă drumul de culme să rămână o simplă variantă de rezervă, pentru cazurile în care celălalt ar fi fost stricat de năvălirea apelor sau de alunecările de teren. Pe de altă parte, nici el nu era lipsit de anumite pericole, mai ales la trecerea muntelui Vârful lui Crai, când trebuiau înfruntate condițiile meteorologice capricioase specifice climatului montan. În această privință este elocventă mărturia istoricului Dionisie Fotino care, în calitate de participant la fuga bucureștenilor spre Brașov, din calea rebelilor lui Pazvantoglu², în 1802, consemna următoarele: „E acolo un munte mare, numit Vârful Craiului, unul dintre munții cei înalți ai Carpaților, cu creștetul gol și uscat, învăluindu-se prin nori. Primăvara, de cele mai multe ori, în parte acoperit de zăpadă. Trecerea peste acest munte se face cu mare casnă: căci dincolo de Slon, și la dus și la întors, trebuie să treci deadreptul peste creștetul său. Iar drumul este cu mare

urcuș, stâncos și râpat, având pedelături prăpăstii adânci, de care te cutremuri. Din Slon până la coborârea în poiana Fetii se face 10 ore. Fără boi înjugăți nu se pot sui căruțele. – Miile de boi, aduse de țărani, nu fură de ajuns. Mulți nenorociți fugari au fost nevoiți să urce cum putură căruțele și caii. Iar ei mergeau în urmă, cu femeile și copiii, pe jos. După ce ajunseră pe șeturile creștetului se răspândiră, ca niște turme de oi, să se mai răsufle. Căci sunt și șeturi pe acel vârf, cu iarbă verde în luna lui Mai. Nu apucară bine a se odihni și deodată veni o ploaie rece, amestecată cu ninsoare. Nefiind nici un arbor de adăpost, suferiră ploaia cu mâinile în sân, din care cauză mulți copii și oameni bătrâni muriră.” (D. Fotino, 1859). La capătul acestor rânduri am putea rămâne, poate, cu impresia că drumul Văii Prahovei era superior din punct de vedere al importanței sale comerciale în raport cu cele aflate la răsărit de dânsul. Cu toate acestea, o ierarhie clară, în termenii celei actuale, nu se încetățenise în mentalul colectiv. Nici în deceniul șase al secolului al XIX-lea nu exista convingerea deplină că drumul de pe Valea Prahovei merită concentrarea tuturor eforturilor logistice și financiare. Stricarea frecventă a drumului, din cauza ploilor mai consistente și a viiturilor, făcea ca întreținerea lui să constituie o muncă de Sisif. În 1864 se vehicula că părăsirea drumului spre Brașov de pe Valea Prahovei era de bun augur, din pricina unei asemenea viituri care îl avariase. Reproducem în acest sens ideile publicate în „La Voix de la Roumanie”, gazeta a distinsului profesor Ulysse de Marsillac: „Cel mai bun mijloc pentru a căpăta o șosea, care să nu mai fie expusă la inundații, este de a alege un loc ferit de infiltrații fluviale și o vale destul de largă, așa ca torențele munților, să nu poată năvăli și să nimicească totul”. Și mai departe spune: „Părerea noastră este să se termine drumul provizoriu care duce la Predeal, dar să se așeze o cale definitivă aiurea. Ni se spune că spre Vălenii de Munte, deasupra Teleajenului, să află o vale, destul de largă, acoperită cu codri seculari, pe un teren solid și foarte nemerit pentru construcția unei șosele”. Se făcea aluzie, desigur, la drumul antic peste Vârful lui Crai. Din cauza costurilor și a proximității de ruta prin Cheia, propunerea nu a prins niciodată contur. Abia după construirea castelului Peleş, între 1873-1914, și după multiple îmbunătățiri efectuate succesiv, calea de pe Valea Prahovei a putut dobândi avântul și faima de care se bucură în prezent.

SURSE BIBLIOGRAFICE:

Fotino, D., *Istoria generală a Daciei sau a Transilvaniei, Țerei Muntenesti și a Moldovei*, tomul I, traducere de G. Sion, Imprimeria Națională a lui Iosef Romanov et Companie, București, 1859
Iancovici, L., „Primul drum «construit» dintre București și Brașov prin Vălenii de Munte (1838)”, în *Revista de istorie*, tom. 29, nr. 8, august 1976.
La Voix de la Roumanie, 1864.
<https://maps.hungaricana.hu/>

Note:

¹ 1 stânen = 1,962 m.

² Pașă de Vidin care prin incursiunile sale fulgerătoare în Oltenia reușise să bage spaima în locuitorii Capitalei, determinându-i să se retragă temporar în părțile Brașovului.

E. Lovinescu, profesor la Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești (1904 – 1906)

I – Anul școlar 1904 – 1905

Alexandru H. Popa

E. Lovinescu, după obținerea licenței în litere și filozofie la Universitatea din București în luna iunie 1903, își începe activitatea didactică la Ploiești, începând cu 1 septembrie 1903, la Școala Comercială de băieți grad I (elementară) unde va suplini postul domnului E[rachie] Ciupagea, profesor de limba franceză, transferat la București. În articolul „E. Lovinescu, profesor la Școala Comercială de băieți grad I (elementară), din Ploiești (1903 – 1904)”, publicat în revista „Atitudini”, Anul XII, Nr. 6 (87), iunie 2014, pag. 20, am prezentat activitatea acestuia, în primul an de profesorat, pe baza documentelor aflate la Serviciul Județean Prahova al Arhivelor Naționale (S. J. Ph. A. N.) din Ploiești, fondul arhivistic al acelei școli. În primul an de activitate la catedră E. Lovinescu a susținut și examenul de capacitate.

În continuare doresc să prezint, pe baza documentelor aflate la S.J.Ph.A.N. din Ploiești, fondul arhivistic Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești și a documentelor din alte surse, activitatea profesorului E. Lovinescu în cei doi ani școlari de activitate didactică la liceul din Ploiești, în două părți. Vom începe cu anul școlar 1904 – 1905.

În figura 1 este prezentată o fotografie a profesorului E. Lovinescu din tinerețe, preluată de pe internet și care se regăsește pe coperta cărții *Scenete și Fantezii* publicată de acesta în anul 1911.

În anul 1981, cu prilejul centenarului nașterii scriitorului, în revista *Manuscriptum*, Anul XII, Nr. 4 (45)/1981, pag. 150-160, cercetătorul Constantin Popescu-Cadem, publică articolul „E. Lovinescu, Dosar biografic”, realizat și pe baza documentelor păstrate la „Arhivele Naționale” din București, fondul arhivistic „Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice” [1].

Din lucrarea [1], reproducem cererea lui E. Lovinescu scrisă în București în ziua de 10 iunie 1904 și înregistrată la Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice a doua zi cu numărul 33272, prin care solicita un post de profesor la Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești.

Fig. 1

„Domnule Ministru

În vederea numirilor ce au a se face în învățământul secundar subsemnatul, profesor la școala comercială din Ploiești reușind **întâiul** la capacitate de **I. latină, specialitatea principală** (cu media 9,50), și specialitatea secundară trecând-o la lb. română, cu media 9,28, vă rog să binevoiți a mă numi profesor de I. latină la **Liceul din Ploiești cl. VII și a VIII (12 ore)** care e **vacantă** și pentru care mă simt mai calificat. În afară de aceasta mai sunt vacante în Ploiești încă 6 ore de latină, care ar putea să intre în combinație cu cele **10 ore** de greacă, neocupate, și alte

câteva ore de română, germană și franceză, ce vor rămâne vacante chiar în urma noilor numiri ce se vor face.

În rândul al doilea cer, deci o astfel de combinație, prin care s-ar putea crea până la 3 catedre de latină, în Ploiești.

Numai pe treapta ultimă solicit Brăila și în fine Galați.

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, deosebitul meu respect.

București 1904 iunie 10

Eugen Lovinescu
(Adresa Fălticeni)

D-sale D-lui Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice”.

Constantin Popescu-Cadem, în lucrarea citată mai sus face următoarele precizări:

„E singurul act autografiat de E. Lovinescu găsit de noi până acum (la Arhivele Naționale Istorice Centrale – fondul arhivistic „Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice” – n. a.), celelalte întâlnite sunt dactilografiate. Din textul cererii se întrevește o oarecare superbă, pentru că în afară de formula cunoscută «vă rog să binevoiți», răstăcită pe la mijlocul cererii, tânărul profesor cu gradul definitiv lasă sentimentul mai degrabă că impune și nu roagă, ca unul ce «se simte mai calificat», îngăduindu-și chiar să dea indicații ministrului (Spiru Haret, [2], pag. 69 – n. a.) asupra modului cum trebuie efectuată mișcarea orelor pe discipline ca să i se asigure catedra. Adresa și-o dă la Fălticeni.

Ca urmare, ministerul îi răspunde la 7 iulie la Fălticeni, anunțându-l că este numit profesor la limbile latină și română la clasa a VIII – a, la Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești începând cu 1 septembrie 1904. La 3 septembrie, conform uzanței, depune jurământul (dar nu la liceu, ca toți ceilalți), ci la minister (Dos. 367/1904, f. 10)”.

Cererea din 10 iunie 1904 adresată de E. Lovinescu ministerului este prezentată și în lucrarea [4] (pag. 180, 181) preluată din [1].

Prin adresa Nr. 33272 din 9 iulie 1904, emisă de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Direcția învățământului secundar și superior, directorul liceului ploieștean (N. Gh. Lăzărescu) este înștiințat că: „D-l Eugen Lovinescu a fost numit pe ziua de 1 Septembrie 1904 profesor cu titlu provisoriu la catedra de l. latină cls. VIII com. (clasic și modern – n. a.), (6 ore) și l. română cls. II B (3 ore), VIII R (2 ore).” [3].

Observăm că adresa ministerului către directorul liceului ploieștean poartă același număr de înregistrare cu al cererii lui Lovinescu adresată ministerului pentru a deveni profesor la acest liceu, dar având date diferite, ceea ce cred că este firesc ținând cont că adresele se referă la aceeași problemă.

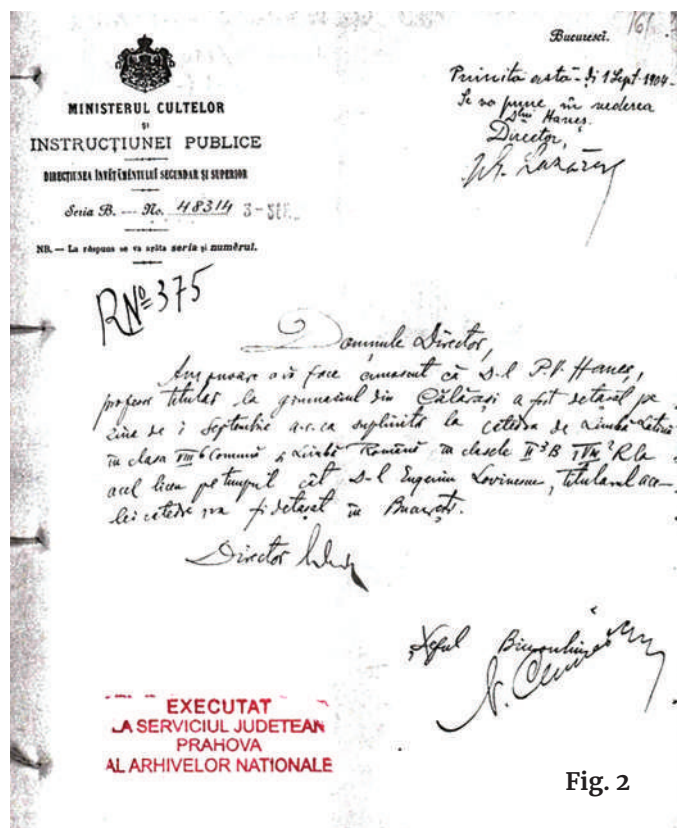

Fig. 2

Din lucrarea [4], pag. 181, rezultă obținerea unei detașări la Liceul Matei Basarab din București a lui E. Lovinescu după numirea sa profesor la liceul ploieștean. Prin cererea din 24 august 1904, înregistrată la minister pe 2 septembrie 1904 cu Nr. 48461, E. Lovinescu recomandă suplinirea postului său de la liceul ploieștean de: „Domnul Nicolae Hentzel, licențiat în filologie clasică din București, care nu are nici o altă catedră.” Rezoluția ministerului este: „s-a numit dl. P. Haneș” cu numărul de înregistrare 48314/1904, ([4] pag. 181). Directorul Liceului din Ploiești, primește de la minister adresa Nr. 48314 /3 septembrie 1904, prin care este înștiințat că: „D-l P. V. Haneș, profesor titular la gimnaziul din Călărași a fost detașat pe ziua de 1 Septembrie a. c. ca suplinitor la catedra de Limbă Latină în clasa VIII comună (6 ore) și Limbă Română în clasele II B (3 ore), VIII R (2 ore) la acel liceu pe timpul cât D-l Eugeniu Lovinescu, titularul acelei catedre, va fi detașat în București.” [5] (vezi fig. 2).

Textul cererii este prezentat în lucrarea [4], pag. 222.

Deoarece numărul de înregistrare la minister a adresei către liceul ploieștean (48314) este mai mic decât numărul de înregistrare al cererii lui Lovinescu (48461), rezultă că profesorul Petre V. Haneș a făcut la minister o cerere de detașare înaintea datei de 24 august 1904.

Interesant este faptul că directorul liceului ploieștean consimnează data primirii documentului 1 septembrie 1904 (miercuri) iar la registratura ministerului este aplicată o ștampilă a emiterii documentului cu data de 3 sep. 1904 (vineri).

Prin adresa Nr. 61489/19 octombrie 1904, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice informa conducerea liceului că: „În vederea cererii registrată la No. 61489 am onoarea a vă comunica că Ministerul a aprobat suplینirea catedrei D-lui Lovinescu, detașat, prin D-l Paul Constantinescu pe timpul de la 20 octombrie 1904 până la 20 februarie 1905.” [6], (vezi fig. 3).

Suplینirea postului profesorului E. Lovinescu de către profesorul Paul Constantinescu a fost prelungită de către Minister prin adresa Nr. 9478/ 28 feb. 1905, de la 20 Februarie până la 1 Martie a. c. [7]. Pe adresă este menționat: „Primită astăzi 1 Martie. La dosar, Director”, fără nici o semnătură.

Textele celor două adrese sunt prezentate în lucrarea [4] la paginile 223 și 225.

În fondul arhivistic păstrat la S. J. Ph. A. N. pentru Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești nu am identificat o condică de prezență a profesorilor liceului la ore, care să cuprindă perioada 1 septembrie 1904 – 30 noiembrie 1904, pentru a verifica activitatea profesorului Petre V. Haneș, suplینitorul postului lui E. Lovinescu. La S. J. Ph. A. N. din Ploiești se păstrează dosarul Nr. 8/1904, Condica prezenței la ore a profesorilor liceului ploieștean, care începe pe data de 1 decembrie 1904 și se termină pe data de 4 mai 1905, [8].

În Condica de prezență la ore a profesorilor de la Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești [8], profesorul E. Lovinescu, pentru anul școlar 1904 – 1905, semnează din ziua de marți 1 martie 1905 și până în ziua de marți 3 mai 1905.

Orarul săptămânal al profesorului E. Lovinescu în anul școlar 1904-1905, identificat din lucrarea [8], a fost:

Martți

- Ora 8 – 9 – Limba Română, clasa II B;
- Ora 9 – 10 – Limba Latină, clasa IV B;
- Ora 10 – 11 – Limba Română, clasa VIII R;
- Ora 2 – 3 – Limba Latină, clasa IV A.

Joi

- Ora 8 – 9 – Limba Română, clasa II B;
- Ora 9 – 10 – Limba Latină, clasa IV B;
- Ora 10 – 11 – Limba Latină, clasa IV A.

Sâmbătă

- Ora 8 – 9 – Limba Latină, clasa IV B;
- Ora 9 – 10 – Limba Română, clasa II B;

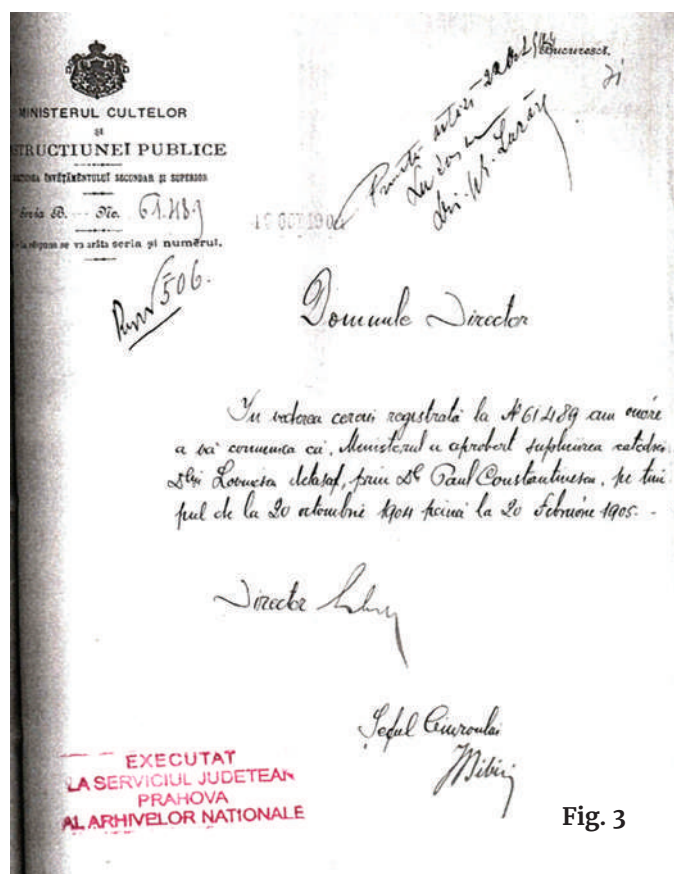

Fig. 3

Ora 2 – 3 – Limba Română, clasa VIII R;

Ora 3 – 4 – Limba Latină, clasa IV A.

Din analiza Condicii de prezență la ore a profesorilor la liceul ploieștean rezultă că elevii puteau avea zilnic 5 ore didactice, trei dimineața (8 – 11), o pauză de masă până la ora 14 (ora 2 p. m.) și două ore după amiaza (14 – 16). Sărbătorile legale erau libere, așa cum este și în prezent. Se învăța și sâmbăta, cum se învăța și înainte de 1989.

Norma didactică a profesorului E. Lovinescu la liceul ploieștean în anul școlar 1904 – 1905 era de 11 ore: 6 ore la disciplina Limba latină (3 ore la clasa IV A și 3 ore la clasa IV B) și 5 ore la disciplina Limba română (3 ore la clasa II B și 2 ore la clasa VIII R).

Autorul mulțumește domnului profesor Dan Gulea pentru posibilitatea accesării în format electronic a lucrării [4], precum și personalului care deservește „Sala de studiu” de la S. J. Ph. A. N. din Ploiești pentru ajutorul dat în perioada de documentare pentru acest articol.

Bibliografie:

- C. Popescu-Cadem – E. Lovinescu – Dosar biografic, Manuscriptum, anul XII, Nr. 4 (45), 1981, pag. 150 – 160;
- Stelian Neagoe – *Istoria Guvernelor României, de la începuturi – 1859, până în zilele noastre – 1995*, Editura Machiavelli, București, 1995, pag. 69 – 71;
- *** - S.J.Ph.A.N. – Fondul „Liceul „Sfinții Petru și Pavel” Ploiești”, dosar 2/1904, fila 99 față;
- E. Lovinescu – *Inedite: articole, scrisori, autografe, prefețe, cereri și petiții, alte documente, (1896 – 1943)*, ediție îngrijită de Dan Gulea, Ed. Cartea Românească, București, (2018);
- *** - S.J.Ph.A.N. – Fondul Liceul „Sfinții Petru și Pavel Ploiești”, dosar 2/1904, fila 161 față;
- *** - S.J.Ph.A.N. – Fondul „Liceul „Sfinții Petru și Pavel” Ploiești”, dosar 1/1904, fila 71 față;
- *** - S.J.Ph.A.N. – Fondul „Liceul „Sfinții Petru și Pavel” Ploiești”, dosar 5/1905, fila 36 față;
- *** - S.J.Ph.A.N. – Fondul „Liceul „Sfinții Petru și Pavel” Ploiești”, dosar 8/1904 – Condica de prezență a profesorilor.

Încercările literare ale unui polițist ploieștean de altădată

Dorin Stănescu

Pasionații istoriei Ploieștiului republican și contemporan cu I.L.Caragiale, avizi de căutarea gloriei citadine de altădată, pierdută azi, cunosc foarte bine fotografia orașului de la 1914, grație unui trăitor al acelor vremuri care a lăsat moștenire o cartografiere a urbei acesteia mândre. Și nu e o fotografie la propriu, ci o cărțuie intitulată *Călăuza orașului Ploiești*. În cuprinsul ei vezi aidoma pe ce stradă și la ce număr erau instituțiile, marile fabrici, casele domnului prefect X, ale domnului deputat Y, inclusiv numerele de telefon ale unor Tipătescu, Zaharia Trahanache și, de asemenea, se putea explora orașul din centrul său și până la mahalele unde tronau Mițe Baston, Didine Mazu, Iancu Pampon, Nae Girimea și alți bibici ori mangafale...Autorul acestui document este un personaj interesant al epocii sale – Dem G. Carapancea: polițist, scriitor, pionier al artelor marțiale – jiu-jitsu.

Numele de familie indică posibilele origini aromâne sau bulgare ale Carapanceștilor, veniți din spațiul balcanic în România, în diverse contexte ale epocii fanariote ori post fanariote. În literatura română există trei autori cu acest nume, și nu avem indicii la acest moment privind posibila lor înrudire. Carapancea Titus (1888 -?) absolvent de științe juridice, procuror, comisar regal și, desigur, autor al unei cărți *Clipe de spovedanie din viața unui om necăjit: sub forma a două piese schițate în câte 3 acte: Copilul lor și Viața lor* (Sibiu, 1934). Titus Carapancea a mai publicat și câteva lucrări cu teme juridice. Al doilea autor este Carapancea Gheorghe (?- 1929), avocat, prefect al județului Vlașca și autor al unui volum de schițe intitulat *Redeșteptare* (București, 1930), dar și al unei piese de teatru, *Stăvilarul*, pusă în scenă și având printre actori pe Marieta Sadova.

Al treilea Carapancea, Demetru sau Dumitru Gh., a fost, așa cum am precizat, polițist la Ploiești. Despre biografia sa nu am găsit informații și nici despre familia sa. Avem, în schimb, câteva dintre coordonatele sale profesionale. Este absolvent, cel mai probabil, al unei școli militare. Prima mențiune despre activitatea profesională găsită de noi este

din 1901, unde îl aflăm ca șef al sergenților poliției bucureștene, calitate în care a participat la stingerea și limitarea pagubelor produse de un incendiu la Arsenalul armatei. Fără îndoială că, fără o formare militară, nu ar fi putut deveni șef al sergenților din poliția Capitalei. În 1903, D. Carapancea își începe un lung parcurs al carierei la Ploiești, cu scurte întreruperi (1911-1912, 1916-1918), care se încheie odată cu transferul său în 1920 la Cluj, aici fiind avansat în 1921 ca inspector general instructor al sergenților de oraș din Ardeal și Banat.

Lumea Ploieștiului se dovedește a fi pentru acest funcționar al poliției orașului un univers plin de întâmplări și, implicit, un izvor de inspirație literară. Orașul este în expansiune, industria petrolului aduce aici Europa, dar și America, elita națională este mereu prezentă în oraș, fie chiar și în tranzit spre Sinaia. Desigur, nu lipsesc nici problemele... Polițistul Carapancea este în epocă o „vedetă” locală, un om despre ale cărui isprăvi polițienești consemnează chiar și ziarele naționale, iar paginile ziarului *Universul* stau mărturie în acest sens. Într-un Ploiești în care ecourile petrecerilor și balurilor de pomină moștenite din secolul al XIX-lea nu se stinseseră, Carapancea era un cozeur, iar laudele l-au încurajat să lase bastonul în cui și să încerce să folosească stiloul. Așa începe cariera lui de autor,

mai apoi de publicist fulgurant în presa locală, iar două dintre lucrările sale, nu de literatură, îi asigură o anume posteritate.

În 1912, publică lucrarea *Curs complet de Jiu-Jitsu*, prin care astăzi este onorat ca unul dintre primii practicanți și inițiatori ai artelor marțiale din România. Cartea aceasta avea să îi asigure mai târziu și promovarea în poziția de inspector general și instructor al sergenților de oraș din Ardeal și Banat. Ulterior, Carapancea a mai publicat o lucrare adresată polițiștilor, intitulată *Cartea sergentului de oraș*.

Probabil încurajat de buna primire a acestei prime lucrări din 1912, D. Carapancea publică primul ghid de oraș al Ploieștiului, *Călăuza orașului Ploiești*, în 1914. Volumul, așa cum am subliniat anterior, este un document, un reper pentru istoria cotidiană a orașului.

Întâmplările trăite ca polițist la Ploiești îl determină să publice o serie de anecdote pe care le povestește într-un volum de schițe, intitulat *Și mai bune și mai rele. Schițe. Nuvelete. Amintiri*, lucrare reeditată ultima dată în 1932, după cum aflăm din ziarul *Vremea*. Autorul are un anume talent literar, însă atât el cât și alți confrăți contemporani din lumea literelor ploieștene (mă gândesc la I. A. Bassarabescu, autor de schițe și nuvele și prefăcător al volumului lui Carapancea), nu au reușit să se ridice la măiestria unor contemporani de talia lui Caragiale ori George Ranetti, pe care-i imită cu mai puțin succes, desigur. Cu toate acestea, stârnesc zîmbete povestirile lui Carapancea, cum este aceea în care în care o fetiță îi oferă un buchet de flori reginei Elisabeta, aflată în vizită la Ploiești, după ce, în prealabil, buchetul fusese oferit de o doamnă din înalta societate, iar fetița venise acolo să solicite un mic ajutor de la regină. Buchetul primit de regină a fost trecut către însoțitoarele din suita regală, care i l-au plasat în custodie unui polițist, iar acesta fiindu-i milă de copilă, i l-a dat, și astfel regina a primit același buchet de două ori. Alte schițe pe care le-am mai istorisit cândva în ziarul *Adevărul* sunt cele intitulate *Vardiști amabili* și *Boxorul necunoscut*. În prima, polițiștii ajută niște hoți să care bunurile furate, iar în a doua este istorisită întâmplarea rămasă de pomină în Ploieștiul începutului de veac, când Davys Kleacke, campion al Angliei la box, venit cu treburi, probabil legate de petrol, în oraș, a intrat într-un restaurant unde a fost deranjat de „beizadelele” locale, cărora le-a administrat o lecție de neuitat. După Marele Război, într-o epocă în care devin tot mai prolifiche memoriile, amintirile ori romanele inspirate din grozăviile trăite de români în Primul Război Mondial, D. Carapancea scrie și primul (și unicul) roman al său, *Ada*, care vede lumina tiparului în 1921. Firul epic imaginat de romancierul de ocazie diluarea moravurilor în vreme de război, nu se ridică la valoarea clasicele romane ale Marelui Război scrise de Camil Petrescu ori Cezar Petrescu, ca să nu

mai vorbim de talentatul memorialist Constantin Argetoianu, care și el descrie în *Amintirile* sale același fenomen.

Ada este un roman care se dorește a fi moralizator și în care este zugrăvită o frescă a anilor 1916-1918. Autorul descrie comportamentul unor personaje ploieștene, dar și dramele trăite de numeroase familii sfâșiate de război. Ada, eroina romanului, este soția unui ofițer, maiorul Paul Prisăceanu, și mamă a patru copii. Aflată în refugiul de la Iași, trăiește o aventură cu un medic din misiunea militară franceză, în vreme ce soțul său luptă pentru țară, iar în final este ucis în luptă.

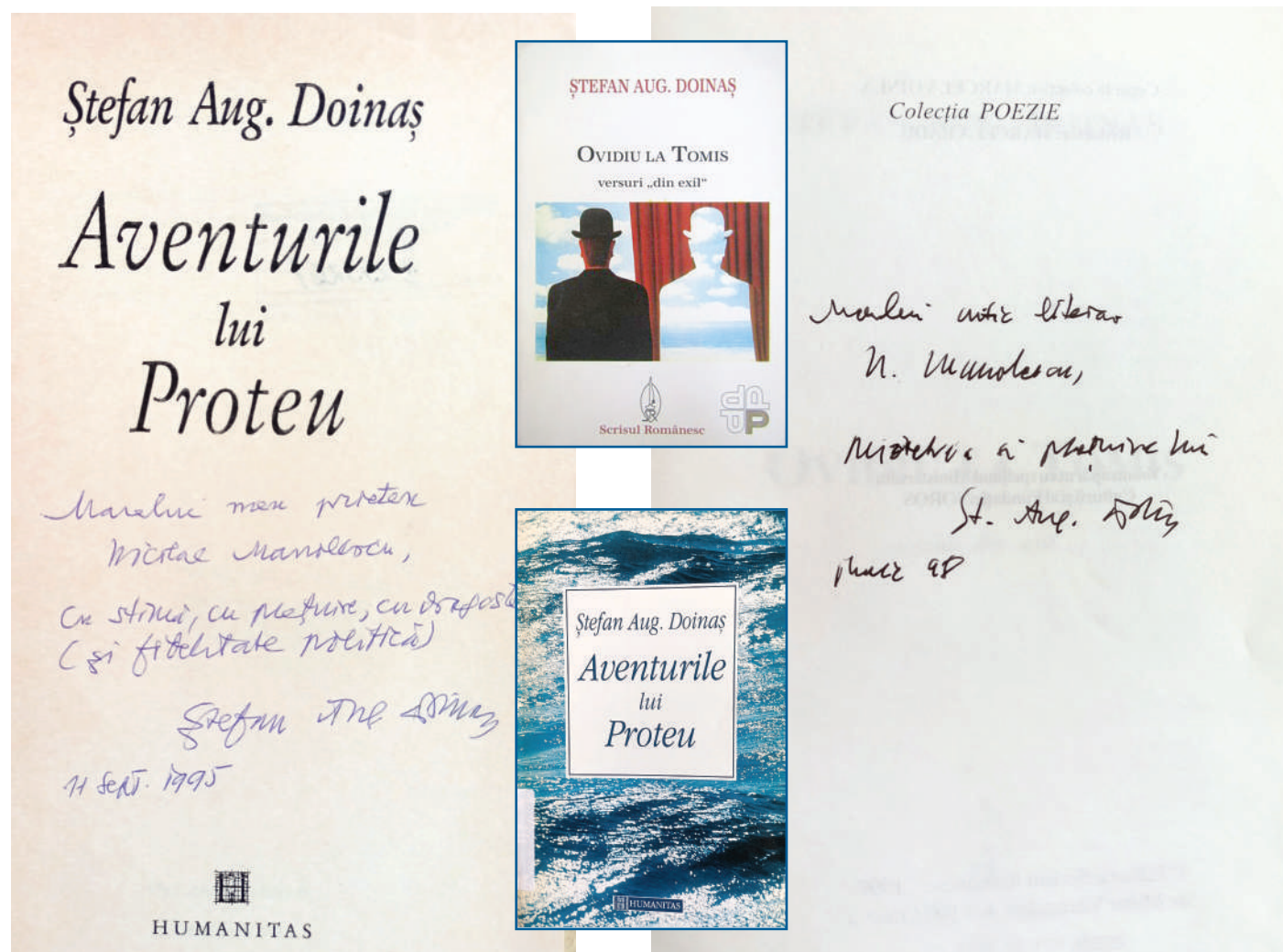
Odată cu romanul *Ada*, Dumitru Carapancea își încheie cariera literară. După 1921 nu am mai găsit alte producții literare. Probabil lipsa unui ecou al publicului l-a făcut să renunțe. Există, totuși, o cronică a unei scrieri a polițistului ploieștean – „Bune și rele”, apărută în ziarul ieșean *Mîșcarea* din 31 martie 1916, sub titlul „Literatura în poliție” și semnată cu pseudonimul Arald, unde se afirmă următoarele: „Adevărata valoare a acestor schițe constă însă în faptul că se introduce literatura și în domeniul spinos al poliției; că se face adică puțină literatură printre breasla numeroasă a polițiștilor ceea ce poate aduce un real folos pentru societate și pentru poliție.” Concluziile sunt valabile și astăzi, după cum la fel de valabile sunt și concluziile unei cronici teatrale, care privesc opera unui alt Carapancea-piesa de teatru *Stăvilarul*, publicate în ziarul *Cuvîntul* din 10 septembrie 1925: „Ce demon o fi împingând pe unii oameni foarte de treabă să-și părăsească bunele obiceiuri burgheze spre a se aventura în literatură...”

Nicolae Manolescu – autografe primite

NR. 49 (218) – MAI 2025

„Poezia de la senectute nu este totuși aceeași de la început. Poetul a îmbrăcat trei veștminte succesive. Primul este al baladelor din anii '40 și, în general, al versurilor scrise (nu și publicate) până spre 1960. E vorba de ciclurile intitulate în antologia *Foamean de unu* (1987), *manual de dragoste*, *Mistrețul cu colți de argint*, *Ovidiu la Tomis* și *Anul scufundat*. Al doilea este al poemelor «abstracte» din deceniile 7 și 8, tot acum intitulate *Foamea de unu*, *Voluptatea limitelor*, *Hesperia* și alte câteva. În fine, de la *Vânătoarea cu șoim* (1985) încoace putem vorbi de o poezie polemică și moralistă.

Dacă Doinaș este poet mare, este cu siguranță în cea dintâi dintre aceste etape. Poate nu cea mai profundă, dar cea mai spectaculoasă poezie rămâne aceea de la debut [...] Abia cu *Vânătoare de șoim* (1985) este evidentă o schimbare la față a poeziei atât de egală cu sine a lui Doinaș, mai ales în două dintre ciclurile volumului, conținând poeme sarcastice, amare, cu argheziene învârtosări de limbă și o sensibilitate dramatică, exacerbată, care corupe ordinea doinișiană a poemului, sfărâmă tiparul, dereglează ritmul. Scriitura este în acestea «deprăvătă», impulsivă. Poemele au fost interpretate la sfârșitul anilor '80 ca disidente și subversive. Lectura câtorva la cenaclul de luni, rebotezat și refugiat într-o sală de la Muzeul CFR din Capitală, a determinat redesființarea lui de către oficialități, și, de data aceasta, definitivă [...] După 1989, Doinaș n-a mai scris decât accidental poezie.” (Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, 2008)
(autografe din patrimoniul Bibliotecii Centrale Universitare din București)

Despre durere și alte nimicuri

Alexandra Roxana Mălureanu, *Moartea ca a doua șansă*, București: Tracus Arte, 2025

Marius Nica

Anul 2025 aduce o premieră în spațiul cultural ploieștean prin instituirea de către Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Premiului de debut literar „Nichita Stănescu”. Proiectul, dezvoltat în parteneriat cu Uniunea Scriitorilor din România, se dovedește a fi un gest literar autentic, ce conferă profunzime și autenticitate atât procesului de juri-zare, cât și manuscrisului ales spre publicare.

Volumul câștigător de anul acesta, *Moartea ca a doua șansă*, propus de Alexandra Roxana Mălureanu, surprinde prin maturitatea expresiei artistice și caracterul unitar al poemelor. Anunțată din titlu, tema centrală a scrierilor este pregnantă, invazivă și hotărâtoare în descifrarea finală a simbolisticii: dispariția fizică a individului conturează un centru de gravitație lirică spre care converg majoritatea textelor, fără însă a deveni monoton sau lipsit de consistență. Cu fiecare poem în parte, ideea centrală este dezvoltată și primește noi valori și înțelesuri. Cititorul este astfel purtat prin universul interior al unui eu liric puternic afectat de dispariția din existența sa a diverse persoane – rude, prieteni – ce lasă un gol existențial profund. Din necesitatea înțelegerii acestui gol se nasc versuri de o gravitate semantică deosebită: „ziua în care am înțeles că imaginea morții/ nu e cea a omului în sicriu/ ci aceea de la terapie intensivă/ mirosul de moarte e prezent pretutindeni...”

Moartea devine un motiv recurent în textele Alexandrei Mălureanu, iar suferința devine pretext poetic. Asistăm la o scriere cathartică prin care autoarea își așază durerea în fața unei oglinzi neiertătoare ce accentuează sentimentul neputinței. Cu un evident filon sorescian, versurile conturează un sentiment existențialist profund, în care ființa umană își contemplă neputincios destinul neiertător. Timpul devine și el o amenințare și, prin urmare, pretext de exprimare lirică: „aș fi vrut să petrec mai mult timp cu cei care au plecat/ sau măcar să le fi spus ce aveam de spus/ toți s-au furișat din viața mea/ s-au ascuns în spatele cortinei/ și au ieșit”.

De o tristețe aproape bacoviană („moartea e un păiajen ce doarme/ sub fiecare acoperiș”), versurile deconspiră o nostalgie apăsătoare în care individul este sfâșiat de durerea dispariției celor dragi și de pierderea inocenței copilăriei. Siguranța vârstei juvenile este invocată cu un lamento perpetuu ce acuză destinul uman și, totodată, reclamă insensibilitatea societății în fața suferinței personale: „durerea mă strânge ca într-un acordeon ce refuză să mai cânte/ îți plăcea muzica/ mereu când veneam la voi ascultai muzica tare/ sau îmi arătai ce melodii ai descoperit / cred că îmi e tea-

mă să merg la canto/ deși mi-am dorit de mică să fac asta/ cred că aș fi prea aproape de Dumnezeu și de voi toți care sunteți acolo”.

Finalul volumului aduce o schimbare de perspectivă, însă nu și de tonalitate. Cu o aceeași tristețe iremediabilă, lirismul versurilor va focaliza puternic eul poetic, amenințat de vârsta adultă ca un celebru personaj al lui J. D. Salinger. Frica în fața timpului devine și mai istovitoare în măsura în care gesturile naive ale copilăriei își pierd sensul și motivația. Scrisul devine astfel un panaceu, un gest recuperator și, de ce nu, salvator. Memoria este singura care pare să ofere consistență existenței și tocmai de aceea pierderea ei echivalează cu o înstrăinare de sine: „mi-e frică să nu dispară amintirile cu tine/ ca mingea ce se/ rostogolește”. Imaginea celor dragi apasă cu durere ființa poetică și, chiar dacă în poemele de final discursul aduce în prim plan eul nostalgic și temător, în palimpsest se resimte prezența morții și a suferinței pe care aceasta o iradiază. Scrisul continuă să fie un gest recuperator („scriu pentru a-mi aminti/ de ce clipele petrecute cu tine/ se învârt pe un ecran...”), conferind astfel volumului o structură organică din care transpare o puternică și perpetuă suferință.

Neliniștea și anxietatea definesc imaginarul volumului *Moartea ca a doua șansă* și construiesc un discurs poetic interiorizat, susținut de intuiții lexicale deosebite. Alexandra Roxana Mălureanu se afirmă astfel ca un tânăr poet de o sensibilitate aparte, cu un glas liric profund, capabil să modeleze cu finețe trăiri și imagini, ce se prefigurează a se aduna, în timp, într-un univers literar original unde emoția sinceră și reflecția subtilă asupra lumii se întâlnesc într-o formulă artistică coerentă și expresivă.

Vlad Mușat

Crăciun fericit

Nu știu unde să mă așez la masă. Poate lângă tata, care miroase deja a băutură și e la două pahare de a mă face nesimțit; poate lângă mama, dar ea se ridică din trei în trei minute să aducă mâncare sau băutură, ca un robot programat să execute la nesfârșit aceeași comandă. Mai e un loc lângă frate-miu, care stă pe telefon și se uită la videoclipuri motivaționale, îl înțeleg, tocmai a rămas fără serviciu și ai mei îi tot repetă că ar trebui să fie responsabil, să mă ia drept exemplu. Eu lucrez ca agent de securitate și tocmai am ieșit dintr-o tură obositoare de 24 de ore. Pe lângă cadourile pe care deja le-am pus sub brad, am în rucsac și câte o felicitare în care am adăugat, pe lângă urări, și ce mă nemulțumește la ei. Mă gândesc să le scot în momentul în care cratița cu sarmale va atinge fața de masă cu Moș Crăciun. Stau de ceva timp în picioare. Mai sunt două locuri libere la masă și mi se pare că joc Ruleta rusească, pentru că unul dintre scaune e lăsat întotdeauna liber în amintirea bunicului, stălpul familiei, fost ofițer, cel care l-a învățat pe tata cum să conducă familia.

Ruinat

Am rugat-o pe Tatiana să fie atentă la detalii când îmi face tatuajul. Fiecare clădire prăbușită, fiecare pisică ori câine, fiecare pasăre de pe cer. În mijloc, un cordon ombilical rupt, un bebeluș și mult sânge. Tatuajul trebuie să-mi amintească cum am ajuns pe lume, chiar în timpul cutremurului. Sunt cel născut printre morți, care a țipat până când o cățea l-a auzit și, dacă n-ar fi fost povestea mea, n-aș fi crezut că m-a alăptat în dorul puilor morți. Pompierii au reușit cu greu să mă ia de lângă ea.

Ikigai

Povestea doamnei Sanyu m-a făcut să ies din casă după 33 de zile. Fosta educatoare a rămas singură de la vârsta de 48 de ani, când soțul ei a murit într-un accident de mașină. Cum nu a avut copii și părinții i-au murit de tânără, pisicile au fost singurele ființe care i-au alinat singurătatea. Fragmente din jurnalul găsit de polițiști au ajuns în ziare. Doamna Sanyu a simțit că îi vine sfârșitul și că va fi găsită foarte târziu. Cu ultimele puteri, s-a uns pe tot corpul cu conținutul unei conserve de ton.

Noi cei din linia întâi

Sper să am parte de o moarte rapidă, bună. Mi-e frică, dar îmi ține de urât cel mai bun prieten, pe care mi l-am făcut începând de acum două ore. Am adunat bucăți din camarazi și sincer, mă simt mult mai în siguranță. Fredonez Imagine, de John Lennon. Aud cum se apropie cineva și inima pare că vrea să-mi evadeze din piept. Îl zăresc și îmi dau seama că poate fi ultimul chip pe care îl voi mai vedea în viața asta, așa că fredonez în continuare și nu-mi iau ochii de la cel mai bun prieten.

Luna de pe cer

Keisuke a închis ochii și i-a adus Adorei Luna de pe cer. Brusc, s-a făcut zi. Păsările nu erau pregătite să cânte, animalele să plece la vânătoare, oamenii la muncă. Adora se uita uimită la planeta pe care Keisuke a redus-o la dimensiunea unui glob pământesc de jucărie. Încă nu era fericită. Keisuke a întrebat-o ce își mai dorește. Adora s-a gândit puțin: să nu mai sufăr niciodată din cauza oamenilor. Keisuke a pus astrul la locul ei și i-a construit cel mai frumos castel din univers în partea nevăzută a Lunii.

Agnozie

O bucată de lemn pe care sunt așezate niște figurine. În fața mea, un om se gândește. Lângă mine, oameni care ne imită. Bărbatul din fața mea apasă pe cronometru. Acel clic mi-a amintit de școală, de zgomotul pixului, de neliniștea pe care o aveam în timpul tezei la matematică. Revin în prezent, confuz, dar fericit că următoarea mutare va fi șah mat. Angela, ce face nebunul ăsta cu mâinile prin aer? Am înțeles că a fost un mare dirijor, deci noi suntem orchestra. Aha. E rândul tău să-i schimbi pampersul.

Groapa altuia

Am luptat în multe gale, dar acum e cel mai important meci. Stau în fața casei lui și văd aceeași fereastră scorjită, iar dincolo de ea, un copil bătut cu bestialitate. Am fugit pe străzi la vârsta de 12 ani și i-am promis că mă voi întoarce. Tata a fost campion mondial la box. Sun, sonerie personalizată, *Eye of the tiger*. Iese și, nu înțeleg de ce, nu stau în gardă. Pumnul lui îmi lovește falca. Încă are forță. Cine ești, javră? Nu spun nimic, îi zâmbesc și îi pun în brațe un prosop alb.

Pitoresc

Nu trebuie să le mai permitem străinilor să ne calce în picioare. Da, Nuțico, zilele astea vei avea grijă de cei cinci copii, pentru că merg într-o misiune specială. Dumnezeu ne cheamă la lupta cea mare. Aleg un lider care n-are frică de globaliști, care nu se cipează. Nuțico, să te uiți pe TikTok cum se comportă conducătorii adevărați. Uită-te aici, îl vezi cum urcă călare pe muntele Paektu? Te rog, pune-mi în raniță, pentru zilele astea: brânză Hochland, șuncă de Praga Campofrio și două sticle de Coca-Cola.

Artificii, petarde, pocnitori

Îl protejam, îi spuneam că totul va fi bine și că inamicul nu mai are multă muniție. El ținea în mână poza soției și se ruga. Încă 10 minute, bunicule. S-a uitat la mine cu încredere. Stăteam ascunși în spatele fotoliilor. Fiecare avea în mână o pușcă de jucărie. Așteptam să treacă focul de artificii, să ne așezăm la masă. Bunicul luptase la Odesa și ori de câte ori auzea un zgomot puternic, se întorcea pe front. În momentele de luciditate îmi povestea prin ce a trecut. Gata, bunicule, acum noi atacăm.

Aici mă ascund

Soldățelul verde trebuie să scape din nou din debara, câmpul de luptă de zi cu zi. E singur împotriva celorlalți soldăței. Trece de prima linie, apoi își face scut din trupul unui inamic răpus și ajunge să învingă o armată întreagă. La final, trebuie să se lupte cu cel mai puternic, un general care arată la fel ca el, doar că are un braț lipsă. Ies din debara și îmi pun eroul lângă poza cu bărbatul în uniformă de militar. Ar fi fost mai bine ca tata să fie agent de pază, așa cum e tatăl lui Petruț.

Singurul lucru care contează

Ce frumos cade lumina pe trupul tău gol. În fața geamului, cireșul înflorit îmi aduce aminte de excursia de anul trecut, din Japonia. Dacă te-aș fi cunoscut atunci, sigur ai fi mers cu mine. Singurătatea seamănă cu o pisică ce-și mușcă mereu stăpânul și nu își face niciodată nevoile în litieră. Totuși, ziua asta de vineri e minunată și într-o oră îmi termin treaba. Păcat de tinerețea ta. Bărbatul care te-a iubit cândva, în loc să îți pună o eșarfă de mătase, a ales să-ți taie gâtul așa delicat.

Octombrie

Se zbătea sub ochii mei și eu plângeam și îi juram bunicii că e ultima găină pe care o tai. Așa făceam mereu, dar ea-mi dădea curaj spunându-mi că din toamnă, de când a plecat tata, eu sunt bărbatul în casă. N-a trecut mult timp și am început să tai și orătăniile altor vecini. Se pare că am devenit bărbatul în case. Acum mă tratez, merg la psiholog și recunosc că am o problemă: trebuie să văd sânge măcar o dată pe săptămână. M-am angajat la abator și sunt apreciat când stau peste program.

Lansarea antologiei *Orașul și prietenii*, la Centrul Național Sportiv „Arcul de Triumf”

În data de 10 aprilie 2025, a avut loc lansarea antologiei de poezie *Orașul și prietenii*, apărută la Editura Neuma, cu sprijinul Casei de Cultură a Municipiului Ploiești „Ion Luca Caragiale”. Evenimentul a avut loc la Complexul Sportiv „Arcul de Triumf” și a fost prezentat de Horia Gârbea, președinte al Filialei București, secția Poezie, și de președintele Uniunii Scriitorilor din România, Varujan Vosganian. Au participat o parte dintre autorii antologați, membri ai Uniunii Scriitorilor, iubitori de poezie, editori și reprezentanți ai instituțiilor culturale. Unii dintre poeți au venit de la mare distanță pentru a participa la lansarea volumului.

Orașul și prietenii este a șaptea antologie a Secției de poezie a Filialei București și a fost coordonată de Horia Gârbea. Peste 50 de autori au contribuit cu texte la acest volum cu temă citadină. Pe lângă membrii Filialei București a Uniunii Scriitorilor Români, au fost invitați să contribuie cu texte și poeți ploieșteni Marian Neguțu și Marian Dragomir.

Antologia cuprinde și texte ale regretatului scriitor

Constantin Abăluță, fiind astfel ultimul volum colectiv la care poetul a contribuit. Coperta a fost realizată de Gelu Iordache, iar Andreea H. Hedeș, editoare, prefătează volumul cu un text despre colaborarea fructuoasă dintre Editura Neuma și Uniunea Scriitorilor. Și antologatorul, Horia Gârbea, a scris câteva cuvinte de introducere, subliniind continuitatea acestui proiect editorial și legătura dintre scriitor și mediul citadin, unde prietenia ocupă un loc central.

În cadrul evenimentului de lansare, Horia Gârbea a mulțumit autorilor publicați în volum și instituțiilor partenere, iar poeții care au contribuit cu texte au avut ocazia să spună câteva cuvinte despre participarea la acest proiect și, bineînțeles, să regăsească prieteni din lumea literară. Evenimentul s-a încheiat cu concluzia președintelui Uniunii Scriitorilor din România, Varujan Vosganian, care a spus că poezia nu trebuie să fie niciodată o concluzie, ci o permanentă căutare.

(Marian Neguțu)

In memoriam Adrian Costache (1944-2025)

Uniunea Scriitorilor din România anunță cu durere dispariția profesorului Adrian Costache, distins cadru didactic, poet și prozator. Adrian Costache s-a născut la 27 iulie 1944, în comuna Podgoria, Prahova.

A fost un apreciat profesor de limba română și scriitor. A fost profesor emerit de limba română în cadrul Colegiului Național „Sf. Sava” din București, din 1978 până în 2014. Acestui colegiu i-a dedicat un roman, *Trilogia de la Sf. Sava*, apărut la Editura Art, în 2011.

A fost autorul a numeroase materiale didactice, dintre care culegeri de teste, manuale de limba română, precum și eseuri pe teme didactice.

Cariera sa de profesor i-a adus premiul „Gheorghe Lazăr”, clasa I.

Dincolo de îndelungata sa carieră de profesor de limba română, a scris o serie de romane, culegeri de povestiri și volume de poezie, inițial sub pseudonimul Adrian Carsiad, ca mai apoi să revină la numele propriu.

Cariera sa de scriitor s-a întins pe o perioadă de aproape 60 de ani.

Ultimul său roman, *365 de zile. Anul când s-a oprit ceasul*, a fost publicat în 2020 de Editura eLiteratura.

În 2021 a publicat, în cadrul aceleiași edituri, volumul de poezii *Elegii podgorene*.

Adrian Costache a fost membru al Uniunii Scriitorilor din România din 1982.

A fost autorul a sute de articole publicate în majoritatea revistelor vremii, fiind un colaborator al publicațiilor *Tribuna Învățământului* și *Luceafărul* timp de peste 20 de ani. A mai colaborat la numeroase publicații literare.

Prin trecerea în neființă a profesorului Adrian Costache, literatura română suferă o grea pierdere.

Mihai VASILESCU

intransigență

fii tu
diferit
cu rimă
fără rimă
cu prieteni
fără prieteni
dansează acest vals etern
prin casa groazei
și vei fi salvat
odată ce te uiți la tine
și nu-i mai vezi pe alții
ce vreau să zic
zic
oricum ar suna
la urechile trecute prin
cuțit
și la ochii nevăzători
cei care au ochi
pentru mine vor vedea
cei care n-au nu vor
pentru că a deschide
o pleopă cu ranga
este aproape imposibil
fii pasăre
fii cer
fii clișeu tău propriu
îmbătat în amar propriu
și unit cu adevăratul sine
care știe că
inspirația stă pe o barcă
în mijlocul unei plaje
pustii
cu valuri ca de lac
și cu zâne fără frică
acolo ești tu
cu un aparat foto
Leica
de la tata.

Furie

văd roșu
în fața inimii
conștiința mi s-a
strâns
într-un lanț de
metal
și vreau să văd
în fața ochilor
bucăți
cioburi
distrugere
să am puterea
de a face din
ceva
altceva
mai mic
și mai slab
decât mine.

Animale

urangutanilor
hipopotamilor
celor fără de cuvânt
e bine
să le spui
nu
spiritul nu este
o rândunică
pusă în slujba
rumegătoarelor
spiritul este liber
și dator să aleagă
tot binele din lume
pentru sine însuși
nu trebuie adus cu
picioarele
pe spatele unui bivol țepos
pentru că
s-ar putea
să nu mai zboare niciodată

Tradiții pascale în Franța

Diana Rînciog

Este cunoscut faptul că Franța este o țară laică, însă oamenii se întâlnesc de Paște la o masă bogată, festivă, în familie. În unele țări, zilele de joi și vineri din Săptămâna Mare sunt considerate a fi sfinte, prin urmare nu se lucrează (*jours fériés*), dar Franța nu adoptă aceste obiceiuri, singura excepție fiind regiunea Alsacia.

Paștele în Franța este o sărbătoare foarte iubită de copii; din Vinerea Mare începe căutarea ouălor de ciocolată. În majoritatea culturilor, ouăle sunt aduse de către un iepure. În cultura franceză, acestea sunt împrăștiate de un clopoțel magic care zboară prin văzduh și trimite pe pământ ouă, iar acestea vor fi căutate apoi de către cei mici. Totuși, în Alsacia ouăle nu sunt lăsate de clopoței, ci de iepurași (*lapins*). Nici nu contează de cine sunt lăsate acestea, ci e importantă bucuria copiilor în timpul „vânătorii de ouă” (*la chasse aux oeufs*). În general, momentul este plănuț de către părinți și are loc de obicei în grădini; unele orașe și sate organizează vânători de ouă de Paște în parcul local. Astfel, ouăle decorate sau dulciurile sunt ascunse în diferite locuri, iar copiii se bucură de micile surprize pe care le găsesc. Ca și în alte țări, ouăle, adesea vopsite în roșu, sunt asociate cu renașterea și evocă Învierea lui Hristos.

Există o legendă din secolul al VII-lea, conform căreia cu trei zile înaintea dimineții de Paște clopotele amuțesc, luându-și zborul spre Roma. Încă din secolul al XII-lea, în Joia Mare din fiecare an, clopotele din bisericile franceze încetează să mai bată. După cum spune tradiția, acestea și-ar lua zborul spre Roma și s-ar întoarce în ziua de Paște. Odată cu venirea lor, apar și diferite bunătați, precum ouăle sau ciocolata. La întoarcere, în timpul nopții de sâmbătă spre duminică, clopotele revarsă prin grădinile copiilor cumiți ouă de ciocolată, binecuvântate de către Papă.

În Alsacia, regiunea germanică a Franței, sunt anumite tradiții care nu se regăsesc în altă parte din țară. Aici nu clopoței, ci iepurele de Paște este cel ce aduce ouăle. Copiii fac din frunze, mușchi sau iarbă cuiburi, pe care le pun în grădină, în speranța că în timpul nopții vor fi umplute cu ouă multicolore. Un alt obicei răspândit printre copii este să participe la o întrecere, în care ouăle de Paști sunt lăuate să se rostogolească de-a lungul unui mic plan înclinat. Singurul ou, care „supraviețuiește”, este declarat, la fel ca și proprietarul său, învingător. Acest joc pornește de la ase-

mănarea dintre rostogolirea oului și prăvălirea stâncii ce închidea mormântul Lui Iisus.

Este știut faptul că oul reprezintă simbolul originii lumii, semnificând reînnoirea. În antichitate, perșii își ofereau ouă de găină cu ocazia primăverii, pentru a marca sfârșitul iernii și totodată revenirea la viață a naturii. În cazul creștinilor, aceștia își oferă ouă cu prilejul sărbătorii pascale, pentru a marca sfârșitul postului. În secolul al XIX-lea, patiserii au creat ouăle de ciocolată (*des oeufs en chocolat*), amestecând zahăr, ciocolată și unt, iar apoi au realizat și forme de clopoței, iepurași sau peștișori. Cu ocazia sărbătorilor pascale, în Franța, vânzarea ouălor de ciocolată atinge 15.000 tone!

Expresii de Paște și semnificațiile acestora:

1. *Il ne faut pas mettre tous ses oeufs dans le même panier.* (Nu trebuie să punem toate ouăle în același coș). Semnificația acestei expresii este că nu trebuie să contăm pe un singur lucru pentru a obține ceva.

2. *Marcher sur des oeufs.* (A călca pe ouă). Aceasta este o expresie des întâlnită și sugerează că trebuie să adoptăm o atitudine prudentă față de ceva sau cineva.

3. *Être cloche* (A fi clopoțel). Expresia nu are sensul de a fi generos sau a oferi ouă de ciocolată, ci se folosește

când o persoană spune sau face un lucru absurd.

4. *Ne pas avoir le même son de cloche.* (A nu avea același sunet de clopoțel). Expresia este folosită în momentul în care cineva are o părere diferită față de celelalte persoane, în legătură cu un anumit subiect.

5. *Il y a quelque chose qui cloche.* (E ceva la mijloc, adică ceva nu e normal, sau nu se leagă).

6. *Poser un lapin à quelq'un.* (A întârzia). Această expresie este utilizată în situațiile în care o persoană nu se prezintă la o întâlnire programată.

7. *À Pâques ou à la Trinité* este o expresie folosită pentru a face aluzie la un lucru ce nu se va întâmpla niciodată. Este echivalentă cu o expresie populară în limba română: „când o zbura porcul”.

La fel ca în cazul multor sărbători naționale, o tradiție în Franța este de a lua masa în familie de Paște. Adesea, aceasta include miel ca fel principal, care este aseasonat cu ierburi și servit în diferite moduri. Dacă veți ajunge la masa de Paște a unui francez, veți observa că din meniu nu va lipsi pulpa de miel (*le gigot d'agneau pascal*), alături de *flageolets*, un soi de fasole cu boabe mici. Friptura de miel ocupă un loc special, deoarece simbolizează sacrificiul, tema principală a Paștelui. De obicei, desertul este pe bază de ciocolată și, desigur, brânzeturile nu lipsesc de pe mesele francezilor.

În orașul Baissières se organizează anual un festival la care se adună mii de oameni pentru a face o omletă uriașă din 15000 de ouă. Această omletă de Paște poate să fie sărată și servită cu sparanghel sau poate fi dulce, cu puțin

rom, în unele cazuri. Se pare că această tradiție este legată de Napoleon Bonaparte. După ce împăratul a mâncat o omletă gustoasă la un han, i-a plăcut atât de mult, încât i-a cerut hangiului să pregătească una suficient de mare pentru întreaga sa armată.

Așadar, Paștele este o sărbătoare îndrăgită de toți, fiind o perioadă în care petrecem timp cu familia și prietenii, dar și un prilej pentru copiii de a învăța limba franceză și de a cunoaște cultura Franței, tradițiile din această țară, precum și expresii noi. În plus, mâncarea, decorațiunile, activitățile specifice dau culoare, savoare, dinamism și semnificație sărbătorii pascale.

Street Art – limbaj universal și motor de regenerare urbană

Iliescu Oana Nicoleta

Într-un peisaj urban aflat într-o continuă metamorfoză, arta stradală își revendică statutul de limbaj vizual care transcede granițele culturale. Intervențiile murale transformă zidurile – de la fațadele proaspăt zugrăvite până la pereții îmbibați de istorii urbane – într-o rețea densă de simboluri care vorbesc despre libertate, speranță, iubire, schimbări climatice, diversitate și rezistență. Ochi stilizați, acoperiți parcă de valuri de culoare, veghează asupra trecătorilor; păsări pictate în tușe dinamice par să-și ia zborul dincolo de cărămizi; vase antice reinterpretate în tonsuri moderne amintesc de rădăcini și vise colective; măști onirice evocă atât cenzura, cât și masca socială pe care o purtăm zi de zi.

Prin combinația dintre forme simple și compoziții îndrăznețe, aceste mesaje vizuale depășesc orice limită lingvistică: ele pot fi „citite” instantaneu de un elev, de un turist sau de un om de afaceri, generând emoții și întrebări similare. De la semnificația arhetipală a animalelor și plantelor, la geometria pură a unor figuri care se suprapun, fiecare mural funcționează după propria sa „gramatică a imaginii”, capabilă să îi implice pe locuitori într-un dialog spontan cu orașul. Astfel, arta stradală devine un veritabil suport narativ — o pagină vie dintr-un caleidoscop cultural în care trecutul, prezentul și viitorul comunității se reflectă și se reinventează.

Iconografia simplificată funcționează ca un cod universal: un copac cu flăcări nu evocă doar arborele în sine, ci structurează automat un referent prototipic al crizei climatice, motivul păsării în lanțuri invocă un arhetip al libertății sugrumate, o figură mitologică reinvestită cu încărcătură politică și afectivă, iar inima stilizată activează imaginarul empatiei și solidarității. Astfel, imaginea devine semn polifonic, capabil să declanșeze o lectură participativă. Aceasta nu doar captivează privirea, ci invită la o recepție activă: spectatorii devin co-autori ai semnificației, contribuind, prin simpla lor prezență și interpretare, la narațiunea vie a orașului.

Street-art-ul se dovedește a fi un catalizator al regenerării urbane, operând o reconfigurare vizuală a spațiilor marginale printr-un proces asemănător palimpsestului: zidurile odinioară gri, fragmentate de degradare, devin suporturi de re-scriere simbolică, însușind orașului o nouă textualitate vizuală. Tușele acrilice și spray-urile neon nu

sunt simple accente cromatice ale artei graffiti, ci elemente performative care declanșează rescrierea percepției colective asupra locului. În opoziție directă cu discursul consumist omniprezent, materializat prin panourile publicitare și alte forme de invazie vizuală standardizată, pictura murală propune o estetică a subiectivității, un discurs vizual plurivoc și, în esență, umanizant. Prin astfel de inițiative, arta stradală activează un mecanism de coagulare comunitară, generând un sentiment de apartenență și transformând orașul într-un muzeu în aer liber, unde fiecare mural îndeplinește rolul de „anecdota urbană” și de agent de coeziune socială.

Artă stradală urbană se conturează astfel ca un vector de dialog intercultural și ca un motor al transformării sociale și spațiale. Prin interacțiunea dintre imagini și privitori, zidurile capitulează în fața unei narative vizuale care, asemenea unui caleidoscop cultural, recompune în permanență sensurile comunității. Limbajul iconografic al muralelor servește drept punte de legătură între culturi, generații și medii socio-economice diverse.

Într-o lume fracturată de bariere politice și identitare, aceste accente cromatice se impun ca metonimii ale coeziunii sociale; ele captează privirea, decodifică emoții colective și invită la participare activă în scrierea peisajului

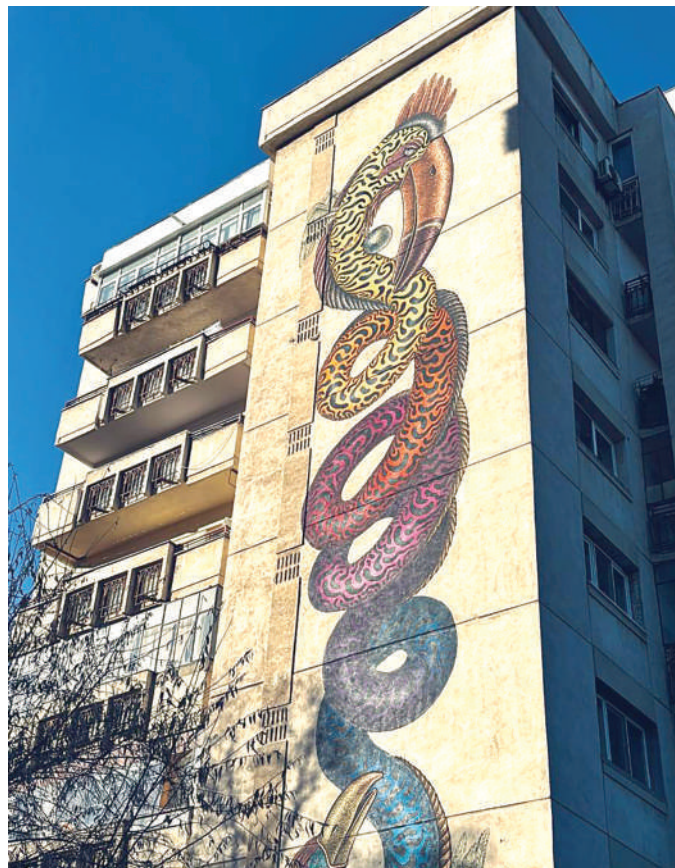
Caleidoscop urban

NR. 49 (218) - MAI 2025

urban. Muralele nu mai sunt doar expresii estetice izolate, ci adevărate „texte urbane” care documentează aspirații, memorializează traume și proiectează orașul spre o viziune comună de viitor.

În concluzie, arta urbană nu este doar un element decorativ, ci o practică de rezistență culturală, o contra-retorică vizuală ce reglează echilibrul dintre funcționalitate, este-

tică și identitate în orașul contemporan. Astfel, arta de pe străzi devine simultan oglindă și fereastră: oglindă a realității plurale în care trăim și fereastră spre noi moduri de a conviețui, de a interpreta și de a reconstrui cotidianul urban. În acest cadru, muralele devin martori empatici ai unei comunități care își pictează propria poveste, contribuind la redefinirea identității orașului.

Note:

¹ vezi: Gunther Kress & Theo van Leeuwen, *Reading Images: The Grammar of Visual Design* (1996).

Ei definesc „gramatica” imaginilor ca ansamblul de reguli tacite care guvernează modul în care elementele vizuale (culoare, perspectivă, compoziție, spațiu) se combină pentru a transmite semnificații coerente și recognoscibile.

atitudini
 revistă de cultură
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI, CONSILIUL LOCAL ȘI CASA DE CULTURĂ IL. CARAGIALE PLOIEȘTI

Carnaval în Tenerife
 ©Florin Andreescu

